

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”Good girls go to heaven, bad girls go everywhere”

En kvalitativ studie om organisationen Emp♀er och dess kvinnliga sex workers i Thailand

Socionomprogrammet

C-uppsats HT 2010

Författare: Ulrika Hallbäck, Johanna Larsson och Matilda Lejon

Handledare: Jari Kuosmanen

Abstract

Göteborgs Universitet
Institutionen för socialt arbete
C-uppsats Hötterminen år 2010

Title: Good girls go to heaven, bad girls go everywhere- a qualitative thesis about the organization Empower and their sex working women in Thailand.

Authors: Ulrika Hallbäck, Johanna Larsson och Matilda Lejon

Keywords: Sex worker, prostitution, Thailand, feminism, empowerment, sexuality.

This thesis examines the organization Empower and their members, who consist of sex working women in Thailand. The purpose is to explore the more liberal point of view of prostitution and how the female members perceive Empower. Furthermore the study investigates if the organization can improve the sex workers empowerment. The study also delineates how these women reflect on their professional role as a sex working woman and whether the women relate to feminine discourses. The study is implemented in Chiang Mai, Thailand during the fall of the year 2010 and is based on qualitative methods like interview, focus group, observations and text analysis. The empiric material is interpreted from theoretical perspectives such as empowerment, queer theory and postcolonial theory.

The thesis show how female sex workers in Empower collectively fight for their rights to avoid being labeled as victims. By the basic ideologies of Empower and the women's abilities to work on their own conditions this can perceive as a statement to increase their empowerment. The study also exemplifies the difficulties with considering sex work as a professional occupation when hierarchy of values and normativity limit the freedom of action. The fact that Thailand is a country where sex tourism is palpable while sex work is illegal leads to a complex situation for the Thai women who sell sex. All of the women who participated in the study had economic reasons as their primary incentives for entering the sex industry. The conclusions of the composition is that the women are striving to increase a professional status as sex workers which in turn can indicate a struggle for normalization- and professionalization. The women in the study don't want to be identified as victims. Instead they want to see themselves as a part of the women's liberation movement, who strives for sex workers rights in the Thai society.

Förord

Vår resa till Thailand har utmanat oss på ett flertal sätt. Redan innan vi satte oss på planet var vi medvetna om att mötet med informanterna och det thailändska samhället skulle beröra oss. Vi har i mötena fått en möjlighet att tänka på ett annat sätt och att se saker utifrån våra informanternas livsvärld. Samtidigt som vi är nöjda med det färdiga resultatet känner vi en sorg över att det också innebär att det är över. Vi känner stor glädje och tacksamhet över de människor vi mött på vägen.

Vi vill framföra vårt djupaste tack till er som deltagit med era skildringar av sexarbete. Tack för att ni tog emot oss med öppna armar under vår vistelse i Chiang Mai, Thailand. Ni har varit ovärderliga.

Ett stort tack till vår handledare Jari Kuosmanen för dina kunskaper, värdefulla synpunkter och din stöttning. Vi är glada över att just *du* ville vara vår handledare och över det intresse du visat för vår uppsats. Med din hjälp och ditt engagemang blev vi klara i tid, trots att vi gjorde vår studie utomlands.

Avslutningsvis vill vi tacka Adlerbertska Stipendiefonden som genom sitt finansiella bidrag möjliggjorde vår resa.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.2. Syfte	2
1.3. Frågeställningar	2
1.4. Begrepp	3
1.4.1. Sexarbetare/Sex workers	3
1.4.2. Egenmakt	3
1.4.3. Feministiska diskurser	3
2. Bakgrund	4
2.1. Fakta om Thailand	4
2.2. Prostitutionen i Thailand	4
2.3. Thailands prostitutionslag	5
2.4. Lagens tillämplig	6
2.5. Avgränsning	6
3. Tidigare forskning	7
3.1 Är sex arbete?	7
3.2 Sex work matters: exploring money, power and intimacy in the sex industry	9
3.3. Global sex workers- rights, resistans and redefinition	10
3.4. Sex, money morality: Prostitution and tourism in Southeast Asia	11
3.5. Thai migrant sexworkers	12
3.6. Transnational feminist practices in Hong Kong	13
3.7. Sammanfattning av tidigare forskning	14
4. Metod	15
4.1 Förförståelse	15
4.2. Val av ansats	16
4.3. Val av metod	16
4.4. Litteratursökning	16
4.5. Val av datainsamlingsmetod	17
4.5.1 Fokusgrupp	17

4.5.2 Intervju	18
4.5.3 Observationer	19
4.5.4 Dokumentanalys	19
4.6. Urval	19
4.7. Möten med informanterna.....	20
4.8. Reliabilitet och validitet i kvalitativ forskning	23
4.9. Reliabilitet.....	23
4.10. Validitet	24
4.11. Generaliserbarhet.....	25
4.12. Etiska reflektioner	26
5. Teoretiska perspektiv	28
5.1. Empowerment	28
5.2. Queerteori.....	30
5.3. Postkolonial teori.....	32
6. Resultat och analys.....	34
6.1 Empowers grundtankar	34
6.1.1. Empowerment	35
6.1.2. Bad girls	36
6.1.3. Kollektiv empowerment.....	36
6.1.5. Utbildning	38
6.1.6. Rekrytering av kvinnor	39
6.2. Yrkesrollen	40
6.2.1. Yrkesstolthet	40
6.2.2. Inte bara sex.....	41
6.2.3. Sex worker	42
6.2.4. Pengarnas roll.....	42
6.2.5. Ett frivilligt arbete?.....	43
6.3. Den thailändska kvinnan	46
6.3.1. Exotiska thailändskor.....	46
6.3.2. Västerländska män.....	47

6.3.3. Girls always get second	48
6.4. Sexualitet.....	49
6.4.1. Manlig sexualitet och kvinnlig makt	49
6.4.2. En stigmatiserande sexualitet.....	49
6.4.3. En kriminaliserad sexualitet.....	50
6.5. Feminism.....	52
6.5.1. Emp [♀] wer	52
6.5.2. Liberalfeminister eller offer?	53
6.5.2. Är Empowers koncept västerländskt?.....	54
7. Sammanfattning	56
8. Slutdiskussion.....	58
9. Förslag till vidare forskning.....	61
10. Referenslista	62
10.1 Övriga referenser	65
BILAGA 1: Intervjufrågor	67
BILAGA 2: Fokusgruppsteman.....	68
BILAGA 3: Because we´re women av Joyce Stevens 1975, Empowers manifest.....	70

1. Inledning

”You looking for fun tonight?”

Vi står på en av huvudgatorna i den thailändska staden Chiang Mai. Orden kommer från en ung thailändsk kvinna med långt svart hår och skyhöga klackar. Männen hon ropat till vänder sig om, granskar henne från topp till tå varefter leenden uppfyller deras ansikten. Kvinnan stegar fram mot männen och drar fingrarna förföriskt genom sitt hår. Männen skrålar och klingar sina ölflaskor mot varandra varpå en utbrister: ”How much for a lapdance?”

Ovanstående iakttagelse var, under vår vistelse i Thailand, varken den första eller sista gången vi hörde en thailändsk kvinna erbjuda sexuella tjänster till män. Detta trots att Thailands sexköpslag förbjuder könshandel. Då Thailand anses ha problem med prostitutionens utbredning förutsatte vi att det fanns flertal organisationer som fokuserade på att få bort kvinnor från sexindustrin. När vi, via Internet, hörde talas om att det fanns en organisation som hette Empower som arbetade med prostitutionsproblematiken tog vi för givet att de var ett exempel på just detta. I ett senare skede förstod vi hur fel vi hade. Empower är nämligen en organisation som arbetar för att legalisera prostitutionen i Thailand. Medlemmarna benämner sig själva som ”sex workers” och proklamerar att de är stolta över sitt yrke. Detta fann vi av intresse då vi tidigare bara varit bekanta med synen kring att prostitution är något kvinnoförtryckande, självdestruktivt och skamligt.

Forskningsfältet kring prostitution uppvisar två ingångar till området som är anknutna till två rådande diskurser (Dodillet, 2009; Willman & Levy, 2010). En diskurs anser att problemet är att dessa kvinnor säljer sex, vilket implicerar att denna handling är självdestruktiv, skadlig och farlig för kvinnorna i fråga. Den andra diskursen är mer liberal men sätter även den kvinnorna i fokus. Denna diskurs menar att problemet är att de sexsäljande kvinnorna stigmatiseras, står utanför samhället och har inga sociala rättigheter eller förmåner i sitt val av yrke. Med föranledning till detta vill vi utforska organisationen Empower och försöka kartlägga hur dess kvinnliga medlemmar ser på rollen som sexsäljande kvinna.

1.2. Syfte

Att studera den mer liberala orienteringen av prostitution utifrån organisationen Empower. Vidare är syftet att undersöka hur de kvinnliga medlemmarna ser och uppfattar organisationen och hur den påverkar deras egenmakt.

1.3. Frågeställningar

- Vilka grundtankar vilar organisationen Empower på och hur kan vi förstå dessa i den thailändska kontexten?
- Kan organisationens ideologi och verksamhet påverka kvinnornas egenmakt och i så fall på vilket sätt?
- Hur ser kvinnor i Empower på (yrkes)rollen som sexsäljande kvinna?
- Ansluter sig dessa kvinnor till feministiska diskurser och hur kan vi i så fall förstå deras syn på feminism?

1.4. Begrepp

1.4.1. Sexarbetare/Sex workers

Vi har gjort valet att benämna våra informanter som sexarbetare/sex workers eftersom det är kvinnornas egen terminologi. Vi har således aktivt undvikit begreppet prostituerade då detta kan ha en stigmatiserande klang. Sex worker myntades som begrepp på 1980-talet av aktivisten Carol Leigh med syfte att betona sexarbete som ett yrke (Koken. A, 2010). Detta begrepp implicerar en professionssträvan och speglar således en mer liberal inställning till prostitutionsfrågan (Kempadoo, 1998). Vår definition av begreppet sexarbetare är individer som utför sexuella tjänster mot betalning. I vår uppsats syftar termen på sexarbetande kvinnor med koppling till Empower.

1.4.2. Egenmakt

Enligt nationalencyklopedin definieras egenmakt som: *möjlighet för individen att (i större utsträckning) själv ta ansvar för sitt liv och sin situation och med motsvarande inskränkning av samhällets ansvar* (www.ne.se, 2010). Vi avser använda egenmakt som motsvarighet till det engelska begreppet empowerment, vilket vi presenterar under teoretiska perspektiv.

1.4.3. Feministiska diskurser

Då vi har för avsikt att undersöka huruvida Empower och dess sex worker ansluter sig till rådande feministiska diskurser vore en definition erforderlig på detta begrepp. Vi ämnar här använda begreppet diskurs i Foucaults mening som en grupp utsagor (Thomassen, 2007, s. 135). I detta synsätt konstrueras kunskap i språket och blir till representationer som vetenskapen uttrycker sig på. I vårt fall är vi intresserade av diskurser kopplade till feminism. Därför har vi sökt efter diskurser inom feminism där olika representationer finns presenterade kopplat till sexarbete. Vi har valt ut två diskurser kring sexsäljande kvinnor vilka kan härledas till radikalfeminism och liberalfeminism. Dessa feministiska diskursers ståndpunkter kommer vi att presentera vidare i tidigare forskning.

2. Bakgrund

2.1. Fakta om Thailand

Thailand ligger i Sydostasien och gränsar till Burma, Laos, Kambodja och Malaysia. Landet har drygt 66 miljoner invånare. Den officiella religionen är buddism vilken 95% av befolkningen bekänner sig till (globalis.se, 2010). Thailand är ett av Sydostasiens minst urbaniserade länder då cirka 65 % av befolkningen fortfarande bor på landsbygden (ibid.). Mellan åren 1975-95 genomgick Thailand en snabb ekonomisk tillväxt. Detta har medfört klasskillnader mellan den urbana befolkningen och människorna på landsbygden. De östra och nordöstra delarna av landet är överbefolkat och arbetslösheten är påtaglig. Befolkningen här har en genomsnittlig inkomst som motsvarar en åttondel av vad den är i Bangkokregionen (ne.se, 2010). Socialförsäkringarna i Thailand är inte generella utan är beroende av anställningsavtalet. Detta medför att familjen blir det viktigaste sociala trygghetsnätet då exempelvis pensioner och arbetslöshetsbidrag inte är en allmän rättighet (ibid.).

2.2. Prostitutionen i Thailand

Thailands prostitutionshistoria sträcker sig långt tillbaka, då det mellan åren 1350-1707 var ett lagligt arbete som var skattebaserat. När slaveriet avskaffades i början på 1900-talet ökade antal prostituerade, då de forna livegna istället började sälja sexuella tjänster (Truong, 1990). På 60-talet kom sedan lagen som förbjöd prostitution. Ironiskt nog anses just detta dekad som startpunkten för den thailändska sexindustrin (Boonchalaksi & Guest, 1994). Under Vietnamkriget hade amerikanska soldater rest and recreation center (R&R) utplacerade i Thailand. Dessa center bidrog till att restauranger, affärer, hotell, barer och klubbar snabbt etablerades vid dessa platser som kom att bli ett näste för män som sökte sexuell tillfredställelse (ibid.).

I boken *Prostitution in Thailand* (Boonchalaksi & Guest, 1994) ges en historisk redogörelse för sexindustrins framväxt i landet sedan 60-talet. Författarna utkristalliserar tre faktorer som enligt dem främst har bidragit till industrins expanderings vilka är; synen på könsroller, den ekonomiska vinningen i sexindustrin samt turismens framväxt.

Beträffande relationen mellan kvinnor och män poängteras att Thailands historia är kantad av polygami, där syftet var att tjäna den manliga sexlusten. Även efter polygamins avskaffande levde tankarna kvar kring att kvinnan skall behaga mannen på ett sexuellt plan (Truong, 1990). Historiskt har det funnits skillnader avseende klasstillhörighet och kön i det thailändska samhället. Kvinnor med en högre socioekonomisk position skulle tidigare inte arbeta utan endast ägna sig åt att behaga sina äkta män. Däremot har kvinnorna med mindre ekonomiskt kapital alltid arbetat för att bidra till familjens uppehälle. De påtagliga klassklyftorna i Thailand har bidragit till en marginalisering av befolkningen i de fattiga provinserna. Många kvinnor urbaniserar därför till städerna i jakten på arbete, där de bäst betalda jobben återfinns inom sexindustrin (Boonchalaksi & Guest, 1994). Att det finns ett samband mellan thailändska döttrars upplevda skyldighet att försörja sina föräldrar och inträdet till sexindustrin har belysts i många studier, vilket vi även kommer att diskutera längre fram under tidigare forskning.

Svaret på hur Thailand har kunnat etablera en sexindustri återfinns i marknadsekonomins mest fundamentala pelare. Det har helt enkelt funnits kvinnor som erbjudit sexuella tjänster och en efterfrågan på tjänsterna. I takt med att sexindustrins expanderat har Thailands turism fullständigt skjutit i höjden. För den thailändska befolkningen innebär detta att en mängd arbeten vuxit fram inom turismsektorn. Thailands redan etablerade sexindustri bidrog till att allt fler började besöka landet i sexuella syften. Sexturismen har vuxit sedan 70-talet där speciella sex tours arrangeras (Boonchalaksi & Guest, 1994; Truong, 1990). Boonchalaksi och Guest poängterar dock att majoriteten av sexköparna (år 1994) består av inhemska män. Vidare belyser de Thailands dilemma kring att sexindustrin lockar turister, samtidigt som den skrämmer bort andra delar av turistskaran ifall det riktas för mycket fokus på den.

2.3. Thailands prostitutionslag

Thailands prostitutionslag är från 1960, men reviderades 1996 då straffen skärptes. Lagen förbjuder både manlig och kvinnlig prostitution och straffar dem som erbjuder sexuella tjänster med böter på 1000 Bath (motsvarande cirka 220 SEK). Lagen förbjuder även reklam för prostitution samt koppleri. Alla typer av bordellverksamheter är olagliga att bedriva. Köparna av sexuella tjänster kan inte straffas såvida inte sexsäljaren är under 18 år. Straffet för denna överträdelse är fängelse upp till två år såvida inte personen som erbjuder sexuella tjänster är under 15 år, då är straffet fängelse i upp till sex år (Ilo.com, 1996).

2.4. Lagens tillämplig

Trots att prostitution är illegalt i Thailand betraktas det som ett påtagligt och utbrett problem (unhcr.org). För att komma runt lagen har kvinnor anställts i nöjesindustrin under benämningen ”special service girls”. Dessa kvinnor skall erbjuda tjänster som kunder efterfrågar, vilket då i många fall innefattar tjänster av sexuell karaktär (Truong, 1990). Kvinnor som erbjuder sexuella tjänster i barer har också en laglig anställning samtidigt som dessa så kallade bar girls ”[...]represent a type of open-ended prostitution[...]” (Sirkkilä, 2005, s.227). Lagen har med andra ord föga effekt.

2.5. Avgränsning

Då prostitution är ett omfattande ämne med flera dimensioner har vi valt att avgränsa forskningsområdet genom att endast belysa kvinnliga, så kallade, sex workers. Vi ämnar undersöka frivillig prostitution och har därav uteslutit trafficking och barnprostitution. För att få ett hanterbart studieområde, då Empower är en stor organisation med flera olika filialer, har vi valt att begränsa forskningsområdet genom att rikta in oss på Empowers medlemmar i Chiang Mai. Då studien inte syftar till att undersöka relationen mellan individ och stat har vi ej gjort en fördjupning av den thailändska samhällsstrukturen utan endast fått information om denna tillgodogjord genom tidigare forskning och i möten med informanterna.

3. Tidigare forskning

Forskningsfältet kring prostitution är både brett och mångfacetterat. En kategori med forskning fokuserar på prostitution som något tvingat, förtryckande och självdestruktivt. Urtyper är kvinnor som utsätts för trafficking eller som på något annat sätt tvingas sälja sexuella tjänster mot sin vilja. I kontrast till detta har vi funnit forskning som har mer anknytning till vår ingång till problemområdet. Denna forskning betonar sexarbete som yrke och växte fram på 80-talet då begreppet sex workers myntades (Willman & Levy, 2010).

Vi kommer först att presentera forskning som avhandlar prostitution i mer generella termer och sedan rikta in oss specifikt mot Thailand och sexarbete i tredje världen. Vi ämnar först redogöra för hur olika modeller kopplat till sexarbete kan förstås där den svenska respektive tyska modellen har kommit att kontrasteras som motpoler (Osborne, 2007). Detta fenomen har Dodillet (2009) vidareutvecklat i sin avhandling.

3.1 Är sex arbete?

I avhandlingen *Är sex arbete?* (Dodillet, 2009) har idéhistorikern Susanne Dodillet undersökt och granskat hur den svenska respektive tyska prostitutionspolitiken ter sig. Hon ställer dessa länders politik mot varandra och gör jämförelser dem emellan. Den svenska lagstiftningen, som förespråkar att det endast är den person som köper den sexuella tjänsten som kan bli kriminaliserad, manifesterar ett avståndstagande från prostitution då detta ses som en oacceptabel företeelse. Till skillnad mot den svenska politiken införde Tyskland år 2001 en lag som reglerade sociala rättigheter för personer som arbetar som sexsäljare. Dessa rättigheter inkluderar bland annat pensionsavtal och rätt till sjuk- och hälsovård. Med lagen kom således ett erkännande av sexarbete som ett yrke samt att tanken bakom lagen var en förhoppning om att motverka och minimera diskriminering av personer som arbetar med att sälja sexuella tjänster. Dodillet har intresserat sig för hur det kommer sig att dessa tillsynes snarlika länder har en sådan åtskild uppfattning kring prostitution samt vilka föreställningar Sverige och Tyskland har av människor som säljer sexuella tjänster.

De kapitel som behandlar den svenska prostitutionsdebatten börjar med de sexualliberalistiska diskussionerna som pågick under 1970-talet i Sverige. I diskussionsavsnittet klarlägger Dodillet statsvetaren Rothsteins tankar om att den svenska välfärdspolitikerna vilar på två skiljda principer, autonomiprincipen och den kommunitära principen. Både principerna

reglerar förhållandet mellan staten och dess medborgare varav den första principen innebär ett synsätt där alla medborgare betraktas som likvärdiga individer som bör uppmuntras av staten att fullfölja sina livsval, vilka staten ska förhålla sig neutrala till. Den senare principen, den kommittära, kan ses som en motpol till autonomiprincipen och betonar istället vikten av att medborgare ses som en del av en kollektiv grupp med gemensamma normer och värderingar. Staten bör således förespråka levnadssätt som strävar efter att göra samhället nytta och överensstämmer med de samhälleliga värderingar som råder. Dodillet drar slutsatsen, i enhet med Rothstein, att det kommittära förhållningssättet är dominerande i de svenska traditionerna och att det har bidragit till att skapa en debatt där prostitution ses som en destruktiv livsstil. Avhandlingen behandlar Tysklands lagstiftning och prostitutionsdebatt under 1980-talet där författaren fokuserar på feministiska rörelser med kampanjen "Lohn für Hausarbeit" (LfH). Kampanjen kom senare att få en betydande roll för den politiska utvecklingen kring prostitution i Tyskland. LfH strävade efter att underminera staten och minska dess inflytande för att de kvinnor som tidigare hade hushållsarbetat i hemmet skulle få utökade möjligheter till att bli yrkesverksamma och få en egen inkomst. Målet var att öka kvinnans autonomi och sträva efter jämställdhet. Denna rörelse kom sexsäljande kvinnor att ansluta sig till och Dodillet menar att detta har bidragit till att prostitution har fått ett erkännande som en yrkestitel i det tyska samhället.

Med inspiration från ett queerteoretiskt tänkande har Dodillet konstaterat att de skilda förhållningssätten mellan Sveriges och Tysklands politik har uppkommit från djupt rotade kulturella skillnader med olika traditioner, språkbruk och värderingar kring exempelvis välfärd, människosyn, feminism, sexualitet och jämställdhet. Den normativa diskurs som förs i det svenska samhället kring ämnet sexarbete är att detta är något som är i koppling till kvinnoförtryck, tvång och förnedring. De personer som säljer sexuella tjänster ses som passiva offer som inte kan ställas till svars för sitt handlande utan istället är i behov av hjälp att komma bort från en maktlös situation. Ofta förklaras deras inträde i sexindustrin med psykologiska orsaker så som trauman i barndomen. Dodillet menar på att den svenska politiken har bidragit till att skapa en infantiliserad syn på sexarbetande kvinnor. I den tyska politiken debatteras generellt prostitution i liberalistiska termer där sexsäljare ses som aktiva individer med fria valmöjligheter. Att sexarbete kan leda till negativa konsekvenser för samhället samt för de personer som säljer sexuella tjänster är ett konstaterande, det ses dock inte som en obligatorisk konsekvens.

Det Dodillet vill poängtera genom sin avhandling är att det är främst de ideologiska skillnaderna som har bidragit till att forma de olika ländernas prostitutionspolitik och att hon därmed anser att sexsäljarnas behov har blivit negligerade. Hon intar en position, med vad hon själv betonar, är en strävan efter att kombinera de svenska och de tyska debatterna till att skapa en ny feministisk uppfattning kring prostitution. Även om Dodillet menar att hon inte tar ställning till de olika ländernas debatter ställer hon sig dock kritisk till vad hon menar är en moraliserad syn på sexualitet som förekommer i det svenska samhället och som därmed har bidragit till att definiera vad normativt sexuellt beteende innebär. Dodillet pläderar för ett avmoraliserande av sexualiteten och en öppenhet för sexuell mångfald samt att hon poängterar att det är av vikt att synliggöra denna mångfald. Att inta förhållningssättet att en människa som säljer sexuella tjänster är en aktivt handlande individ betonar Dodillet är en förutsättning för att utöka dennes handlingsutrymme.

3.2 Sex work matters: exploring money, power and intimacy in the sex industry

Sex work matters: exploring money, power and intimacy in the sex industry (Hope Ditmore, Levy & Willman, 2010) är en antologi som presenterar sexarbetares, akademikers och aktivisters tankar och erfarenheter från sexarbete. I boken avhandlas sexarbete i förhållande till relationer, pengar och diskriminering. Den innehåller både teoretiska diskussioner och empiriska fallstudier med en önskan att länka fast teorier med levda erfarenheter. Ett av bokens syften är att överbygga de existerande splittringar kring huruvida sexarbetare är förtryckta. Antologins redaktörer anser att en diskussion av dessa ytterligheter ej kommer leda till något fruktbart. Den första sektionen av antologin introducerar nya sätt att bejaka sexarbetet och problematiserar begreppet sex workers. A. Koken menar att flera akademiska texter speglar sexarbetande kvinnor utifrån dikotomierna horan och madonnan vilket är något som de försöker få bukt med genom att diskutera begreppens olika betydelser. Den andra sektionen fokuserar på sexarbetares yrkesval i förhållande till relationer. Ofta hålls detta yrkesval hemligt och gör att sexarbetarna måste utveckla strategier för att hålla isär dessa olika delar av livet. När kvinnorna väl blir stämplade som avvikande menar Bradley- Egan och M. Hobbs, i en studie om exotiska dansare, att denna stämpel överförs till andra aspekter av deras liv. För en majoritet av dessa kvinnor bidrar deras yrke till att de måste

anpassa sitt liv och därmed göra uppoffringar i sitt privatliv, exempelvis gällande kärleksrelationer.

Den tredje och kanske viktigaste delen för vår studie om Empower belyser pengarna i sexindustrin och dess vikt i val av yrke. Runt om i världen har sexindustrin kunnat erbjuda mer pengar för färre antal timmar än många andra yrken. Sexarbetares ekonomiska intresse i industrin har i nutid börjat utforskas allt mer. Trots ett generellt erkännande av pengarnas stora roll i yrkesvalet har själva sexet ofta fått den centrala rollen i forskningen. Till exempel har Weldon, som arbetat som exotisk dansare, upplevt att forskare valt att fråga henne om trauman från barndomen eller om hon har blivit sexuellt utnyttjad istället för att fråga henne om ekonomiska motiv till varför hon valt att arbeta inom sexindustrin. Forskares val att negligera dessa motiv och fokusera på sexet menar Weldon har bidragit till en skev bild av sexindustrin. Petro visar genom sin studie att hennes informanter medvetet sökte sig till sexindustrin på grund av ett ekonomiskt intresse och det var också skälet till att de valde att stanna kvar. Genom att se vikten av pengar vill redaktörerna få sina läsare att förstå sexarbete som ett yrke och dra viktiga kopplingar till andra typer av mer acceptabla arbeten.

3.3. Global sex workers- rights, resistans and redefinition

Global sex workers- rights, resistans and redefinition (Kempadoo & Doezema, 1998) är en antologi om sexarbete i utvecklingsländer. Författarna till de olika texterna argumenterar för att många väljer sexarbete främst av ekonomiska intressen och att detta yrke inte borde var mer stigmatiserade än andra kroppsarbeten. Kempadoo och Doezema erkänner att det finns en skillnad i könsfördelningen mellan de som säljer och de som köper sexuella tjänster men förkastar förklaringsmodeller som betonar att kvinnor är offer i denna situation. Fokus läggs på hur dikotomier används för att stigmatisera den sexsäljande kvinnan. Kvinnor som använder sin sexualitet för ekonomiska syften ses som omoraliska, perversa, oansvariga och oanständiga. Författarna Fusco och Kempadoo ansluter sig till postkoloniala perspektiv genom att ta upp vikten av rasism när tredje världens sexarbetare ses i en internationell kontext. De menar att den exotiska sexsäljaren ses som ”den andra” och passande för temporära sexuella njutningar snarare än för ett långvarigt förhållande. Dessa studier indikerar att exoticingen av tredje världens kvinnor bidrar till att dessa kvinnor väljer att sälja sina kroppar, alltså är det ej endast de ekonomiska motiven som styr. Antologin vill också exponera de postkoloniala perspektiven

genom att hävda att en västernalisierad hegemonitet¹ existerar inom området sexarbete. Det finns enligt Kampanoo ett begränsat antal akademiska verk som är grundade i kvinnorna från tredje världens liv och erfarenheter. Detta har bidragit till att västerländska värderingar har blivit norm i de internationella diskurserna angående sexarbete. Genom att i sin antologi ta upp tredje världens sexarbete och utgå ifrån deras erfarenheter hoppas de att skapa en större kunskapsbasis kring sexarbete.

3.4. Sex, money morality: Prostitution and tourism in Southeast Asia

Studien *Sex, money morality: Prostitution and tourism in Southeast Asia* (Truong, 1990) sågs på många sätt som banbrytande när den publicerades (Kempadoo, 1998). Tidigare forskning kring prostitution och sexturism fokuserade främst kring mänskliga rättigheter och kvinnoförtryck, medan Truong ger utrymme för alternativa diskurser kring dessa ämnen. Studien behandlar sexualitet, prostitution och turism där Truong försöker erhålla en förståelse kring fenomenen genom att undersöka könsroller, synen på sexualitet och hur kapitalistiska krafter verkar.

Truong redogör för hur feminister som företräder olika perspektiv tänker kring prostitution där hon främst fokuserar på radikalfeminismen kontra den mer liberala synen.

Radikalfeminismen försöker förstå prostitution genom att sätta patriarkatet i fokus där mannen även kontrollerar kvinnans sexualitet. Detta synsätt implicerar två polariserade bilder av kvinnlig sexualitet där hon antingen är sexuellt frigid eller lössläppt. Betraktas kvinnan som kysk förnekas hennes sexualitet samtidigt som den glorifieras. Är kvinnan istället mer sexuellt ohämmad stigmatiseras hon och stämplas som hora. I bägge fallen blir kvinnan ett sexuellt objekt som ska behaga mannen. Den kvinnliga sexualiteten blir ett verktyg för manlig dominans där "sexuality is to feminism what work is to Marxism, that which is most one's own, yet most taken away[...]" (Truong, 1990, s.45). Inom detta synsätt betraktas alltid prostituerade som offer, eftersom män, i egenskap av kopplare och sexköpare utnyttjar kvinnans kropp.

Detta synsätt kontrasterar Truong mot en mer liberal inställning där prostitution erkänns som arbete. De liberala feministerna fokuserar på kvinnans orättvisa position på arbetsmarknaden där hon är underbetald och hänvisad till servicesektorn. Med hänsyn till detta ses inträdet på sexmarknaden som ett rationellt val där liberala feminister uppfattar kvinnorna som entreprenörer. Eftersom det är ett rationellt val fokuserar anhängarna till perspektivet på

---

¹ Hegemoni används härmed som en synonym till att inneha ett ledarskap eller ledande ställning (ne.se, 2010).

vikten av att skydda kvinnorna mot exploatering och inte kriminalisera dem. De liberala feministerna betonar att prostituerade är stigmatiserade, men att detta kan ses som diskriminering av sexuella minoriteter. Detta perspektiv menar alltså att sexarbetande kvinnor är exploaterade i brist på automani och självbestämmande, och att problemet är att ingen erkänner de som handlingskraftiga entreprenörer med egen agens.

Truong redogör vidare i sin studie för hur prostitutionsdebatten skiftat mellan ett offertänkande och ett nästintill glorifierande synsätt. Inom den sistnämnda debatten ses den sexarbetande kvinnan som en revolutionär pionjär i motsats till hemmafrun som är förtryckt, utan erkänd sexualitet och ekonomiskt beroende av sin man. Truong anför att prostitution inte endast kan förstås i ljuset av könsroller och patriarkat utan intresserar sig även för hur kapitalistiska krafter verkar. Detta gör hon genom att likställa sexturismen med en sexuell imperialism där västvärlden utnyttjar kvinnor från tredje världen. Truong exemplifierar detta genom att peka på det faktum att många investerare i den thailändska sexindustrin kommer från industrialiserade länder.

Truong riktar sedan mer specifikt in sig på Thailand för att undersöka prostitutionen och sexturismen. Hon analyserar könsroller genom att integrera den buddistiska synen där en kvinnas enda möjlighet att uppnå nirvana är att återfödas som en man. Det Troung ämnar belysa i studien är konflikten mellan sexarbetares egen agens och exploateringen som hon menar finns inbyggd i sexindustrin.

3.5. Thai migrant sexworkers

Studien *Thai migrant sexworkers* (Aoyama, 2009) består av djupintervjuer med kvinnliga thailändska före detta sexworkers som varit involverade i den japanska sexindustrin. Intentionen är att utforska fältet mellan dikotomierna frivilligt och slavliknade sexarbete. Författaren har intervjuat kvinnor från organisationen Empower i Bangkok och en organisation som heter SEPOM (self-empowerment programme of migrant women). Denna organisation tar hand om thailändska kvinnor som migrerat till den japanska sexindustrin, men som sedan återvänt till Thailand. Respondenterna i studien har erfårit både frivillig och tvingad prostitution där Aoyama konkluderar att den viktigaste faktorn utgörs av hur arbetsvillkoren uppfattas.

Studien undersöker respondenternas liv innan inträdet till sexindustrin och finner att majoritet valt att bli sexarbetare på rationella grunder utifrån deras kontext. Dock finns det några

undantag med kvinnor som blivit sålda till sexindustrin. Flertalet av informanterna kom ifrån fattiga områden på landsbygden och urbaniserade till städer, eller till Japan för att bli sexarbetare. Studien belyser vidare informanternas relation till sina familjer där främst mödrarna är i fokus. Flertalet av sexarbetarna kände en skyldighet att försörja sina föräldrar, där en respondent uppger att hon under sexakten för sig själv upprepade likt ett mantra ”This is for the money, this is for the money” (Aoyama, 2009, s. 36). Pengarna skulle sedan användas till ett husbygge för henne familj.

Samtliga informanter i studien har upphört att vara sexarbetare och uppger att de tidigare levt ett liv kantat av social marginalisering och en känsla av att stå utanför samhället med en avvikande identitet. Aoyama avslutar studien med en diskussion kring hur man kan förbättra situationen för sexarbetare. Hon menar att ett erkännande av sexarbete som ett legitimt jobb möjliggör för förbättrade arbetsvillkor och undviker exploatering. Aoyama vill se prostitution som ett kontinuum med ytterpolerna tvingad och frivillig prostitution och avfärdar därmed den dualistiska synen. Hon betonar att trafficking kan liknas med en modern form av sexslaveri, men menar att inte all prostitution kan likställas med detta. Värderingen bör istället skifta från varje enskilt fall utifrån dess kontext. Först när vi slutat kriminalisera kvinnorna kan vi undvika marginalisering påpekar Aoyama.

3.6. Transnational feminist practices in Hong Kong

Då vi försökt kartlägga vårt forskningsfält har vi funnit flera organisationer med liknande funktion som Empower fast som är verksamma i andra länder. Vi har här valt att presentera en artikel som fokuserar på organisation Zi Teng i Hong Kong. Denna organisation arbetar likt Empower med att förbättra kvinnliga sexarbetares villkor. Organisationerna har flera gemensamma nämnare då exempelvis även Zi Teng erbjuder utbildning och har aktivitetscenter för sina medlemmar. Trots att sexarbete i Hong Kong inte är illegalt är sexsäljande personer där utsatta för diskriminering, trakasserier och bristfälliga arbetsvillkor (Lim, 2008).

Artikeln *Transnational feminist practices in Hong Kong: mobilisation and collective action for sexworker's right* (Lim, 2008) utvärderar hur organisationen Zi Teng arbetar för kvinnliga sexarbetares rättigheter. Teoretiskt förankrar artikeln perspektiv kring globalisation och transnationell feminism och problematiserar föreställningar kring en universell feminism, då detta

tenderar att undergräva det lokala samhället och hylla de industrialiserade ländernas modell kring kvinnans frihet, individualitet och modernitet. Anhängarna till organisationen Zi Teng ansluter sig till den nya skaran feminister som titulerar sig själva som sex work feminist. Dessa fokuserar på sexarbetares hälsa, mänskliga rättigheter, säkerhet och arbetsförhållanden. Vidare hävdar de att radikalfeministerna förtrycker dem genom att förneka dem sitt handlingsutrymme.

När Zi Teng stiftades som organisation 1996 var intentionen att vara en del av kvinnorörelsen. Den västerländska feministiska ideologin kritiserade de starkt, då den inte gick att applicera på deras kontext. Organisationen vill att sexarbete skall betraktas som ett legalt inkomstbaserat arbete och kämpar för mänskliga rättigheter och drägliga arbetsvillkor. Målet är att använda globalisationen som verktyg för att bygga upp ett transnationellt nätverk för att förbättra sexarbetares villkor.

3.7. Sammanfattning av tidigare forskning

I tidigare forskning kan vi utkristallisera att sex workers blivit stigmatiserade och marginaliserade, även i länder där arbetet har en laglig status. I prostitutionsdebatterna har sexarbetarna negligerats och tenderat att framställas som offer. Forskningen har visat pengarnas roll kopplat till inträdet i sexindustrin där studier i Thailand påvisat att kvinnor känner en skyldighet att försörja sina föräldrar, vilket leder de in på sexmarknaden. Forskning har också visat att exoticeringen som existerar bidrar till att kvinnor i tredje världen väljer att sälja sex. Vi har funnit forskning som berör liknade organisationer som Empower, men inte någon närstudie, likt vår egen. Vår studie ämnar utforska grundtankarna i Empower och hur dessa implementeras hos kvinnliga sex workers, vilket vi inte funnit att någon annan studie tidigare gjort.

4. Metod

4.1 Förförståelse

Med förförståelse menas de kunskaper och erfarenheter som forskaren har innan mötet med empirin. Genom att reflektera över förförståelsen blir uppsatsen mer transparent och man ger en bättre möjlighet för läsaren att kritiskt granska studien (Halkier, 2010). Även om man som forskare strävar efter att inta en objektiv ställning inför sitt studieområde så bör vi vara medvetna om att vår förförståelse kommer att sätta avstamp vid interaktionen med empirin. Det skulle alltså vara en utopisk tanke att tro att man som forskare kan vara helt objektiv.

Vi lever i ett historiskt, kulturellt och socialt sammanhang där vi som forskare inte kan lyfta ur oss själva (Thomassen, 2007). Vi som författare till denna uppsats är uppväxta och uppfostrade i ett västerländskt industrisamhälle vilket således har präglat våra värderingar och föreställningar kring ämnet prostitution och personer som arbetar med att sälja sexuella tjänster.

Vi har genom vår utbildning präglats av feministiska såväl som queerteoretiska tankar. Detta medför ett förhållningssätt som kretsar kring att kritiskt ifrågasätta de normativa värderingar som existerar kring sexualitet, genus, sexuell läggning och könsroller (Ambjörnsson 2006). Vi är också influerade av ett postkolonialt perspektiv som menar att det fortfarande existerar en uppdelning av världen mellan öst och väst, där västerländska värderingar dominerar (Wikström, 2009). Ovanstående teorier och förhållningssätt har bidragit till vår förförståelse av ämnesområdet och kommer utgöra vår teoretiska grund för vår kommande analys.

Gällande vår vetenskapsteoretiska ståndpunkt ansluter vi oss till det socialkonstruktivistiska förhållningssättet. Detta innebär en syn på att exempelvis kön och identitet skapas i interaktion med andra. Därmed ses även sociala problem som konstruerade. Detta innebär inte att problemen inte existerar, men att något betraktas som ett socialt problem först när praktiker och teorier befäster och benämner företeelser och fenomen som problem. Alltså betraktas prostitution som ett problem när exempelvis myndigheter benämner det som ett oacceptabelt beteende (Thomassen, 2007). Då vår studie kommer att ha avstamp ur ett postmodernt vetenskapsteoretiskt antagande medför detta en syn på att kunskap skapas intersubjektivt och därmed är relationellt betingat. Utifrån ett postmodernt synsätt existerar ingen objektiv sann kunskap utan vi konstruerar vår upplevda verklighet i sociala och kulturella sammanhang. Socialkonstruktivism betonar språkets betydelse för konstruktionen av vår

upplevda verklighet (Thomassen, 2007). Detta metodologiska förhållningssätt kommer därmed att ha en inverkan på utformandet av vår studie.

Vi vill slutligen poängtera att vi saknar tillräckligt med kunskap om hur det thailändska samhället fungerar i praktiken och därför kan vi inte spegla en helt rättvis bild av hur det är att vara en sexarbetande kvinna i det thailändska samhället.

4.2. Val av ansats

Då vår studie fokuserar på en organisation som tidigare var okänd för oss har vi till viss del haft ett explorativt syfte där vi försökt inhämta så mycket information som möjligt om organisationen. Som Kvale (1997) anför är intentionen med en explorativ studie att kartlägga ett problem och sedan undersöka nya dimensioner av detta.

Att arbeta utifrån en deduktiv ansats innebär att pröva teoretiska antaganden mot empirin (Larsson, 2005). Detta till skillnad från en induktiv ansats där teorier och begrepp växer fram ur datainsamlingen. I vår studie finns det spår av bägge dessa tankesätt. Därför anser vi att det abduktiva förhållningssättet bäst beskriver studien. Genom att kombinera induktion med deduktion har vi pendlat mellan empiri och teoretiska referensramar (Larsson, 2005). Vi har således utgått från stadgade teoretiska perspektiv men samtidigt tagit det empiriska materialet i beaktande och genom detta aktualiserat teorier som vi har använt för att analysera vår data.

4.3. Val av metod

Med avseende på studiens syfte och frågeställningar anser vi att en kvalitativ metodstrategi är att föredra. Enligt Larsson (2005) är en kvalitativ metod användbar när forskare vill försöka skapa en helhetsbild i vilken de vill beskriva individer eller individers upplevelser av vissa situationer. Man ämnar genom undersökningen att se världen genom informanternas ögon (Larsson, 2005). Vi tror personligen inte att en kvantitativ metod med exempelvis enkäter hade gett oss lika uttömmande och detaljrika svar som en direkt interaktion mellan forskare och respondent ger.

4.4. Litteratursökning

Vår litteratur har vi främst funnit genom Göteborgs universitetsbibliotek. Vi har även använt litteratur som varit bekant för oss sedan tidigare. Genom att söka i databaser som *Encyclopedia of Activism and Social Justice*, *Academic Search Elite* och *KVINNSAM* har vi funnit artiklar och

avhandlingar som relaterar till vårt forskningsämne. Sökord vi använt är: *prostitution, Thailand, sex work, sex workers right, oppression, feminism*.

Vi har även använt oss av sökmotorn Google Scholar för att hitta artiklar och litteratur. Materialet vi funnit har varit mellan åren 1990 - 2010. Vi har genom detta sett utvecklingen kring hur sex work har vuxit fram som begrepp i den akademiska världen.

4.5. Val av datainsamlingsmetod

Vi hittade organisationen Empower via deras hemsida på internet. Vi skickade ett mail där vi beskrev att vi var intresserade av att skriva vår uppsats om dem och fick på det viset kontakt med en engelskspråkig talesperson från Empower, som kom att bli vår kontaktperson. Vår intention var att genomföra en intervju kring organisationen, individuella intervjuer med kvinnliga sex workers samt observationer. I mailkorresponderingen med vår kontaktperson frågade vi ifall hon kunde vara oss behjälpliga i jakten på informanter. Kvinnan i fråga berättade då att sex workers från Empower tidigare erfarit intervjuer, som de upplevt som kränkande och med obekväma frågor. Därav förstod vi att det inte skulle var helt enkelt att hitta informanter som var villiga att ställa upp. Vi sammanställde ett mail där vi klargjorde vår studies syfte och förklarade att vi inte var ute efter att moralisera över deras handlande eller själva ta ställning i debatten.

4.5.1 Fokusgrupp

När vi funderade över hur vi skulle kunna undvika att kvinnorna skulle känna sig utpekade föddes idén kring att genomföra en fokusgrupp istället för enskilda intervjuer. Genom att samla kvinnorna i ett gemensamt rum hade vi en tanke kring att detta skulle bidra till ett möte som sker mer på deras villkor. Hade vi använt oss av enskilda intervjuer skulle detta ha inneburit en obalanserad maktfördelning då vi i antal skulle vara tre personer gentemot en ensam informant.

Att vi valde fokusgrupp som datainsamlingsmetod berodde alltså främst på vårt forskningsämnes känsliga karaktär. Som Wibeck (2000) skriver kan deltagarna i en fokusgrupp själva välja om de vill besvara frågorna som avhandlas, vilket medför att fokusgrupper lämpar sig väl som metodval för studier med känsliga ämnen.

Fokusgruppsmetoden är en lämplig metod att använda om man som forskare vill intressera sig för hur kulturellt förankrade föreställningar, normer och attityder visar sig hos en specifik homogen grupp.

Vanlig kritik mot att använda sig av en fokusgrupp är att den kan hämma data om enskilda individers erfarenheter och ge mer gruppens gemensamma tolkning av ett fenomen (Halkier, 2010). Denna kritik menar att en individuell intervju ger den enskilda individen större utrymme eftersom man enbart fokuserar på den personen. Vi ställer oss dock frågande till huruvida dessa kvinnor verkligen hade öppnat upp sig och delat med av sina erfarenheter för oss i enskilda intervjuer. Eftersom vi ansluter oss till konstruktivistiska tankar menar vi att människor alltid konstruerar berättelser och kunskap i interaktion med andra (Thomassen, 2007). Alla berättelser är alltså kontextbundna, vilket medför ett tanke sätt där vi inte tror att det finns någon data som är mer äkta eller sann om individens livsvärld, utan bara olika konstruktioner. Enkelt uttryckt menar vi att vi framhäver olika sidor hos oss själva beroende på vem vi pratar med och i vilket sammanhang vi befinner oss i.

Tanken var att vårt metodval skulle bidra till att producera data om ett bestämt fenomen på ett lättillgängligt sätt. Intentionen var att deltagarna skulle ställa frågor till varandra och kommentera varandras uttalandes utifrån en kontextuell förförståelse som vi som forskare saknade (Halkier, 2010).

4.5.2 Intervju

För att erhålla en ökad och nyanserad förståelse kring Empowers grundtankar och handlingsstrategier valde vi att genomföra en intervju som avhandlade frågor kring detta. Kvale(1997) menar att forskaren genom den kvalitativa forskningsintervjun får en möjlighet att förstå studieområdet utifrån informanternas perspektiv. Då vi ansluter oss till ett postmodernt synsätt ser vi på kunskap som ett skapande i en mellanmänsklig process. Detta innebär således att kunskapen är kontextbunden och måste relateras till tid och plats (ibd.).

Vi använde oss av en semistrukturerad modell där intervjuguiden som förberetts innehöll teman kring Empowers organisation och förslag på frågor runt dessa. I samspelet med informanterna var det av vikt för oss att vara lyhörda, flexibla och nyfikna men samtidigt att ständigt ha ett kritiskt förhållningssätt gentemot oss själva och våra tolkningar. Då vi i samtalet med informanterna kom in på nya spår, fångade vi upp dessa för att inte gå miste om relevant fakta men styrde även tillbaka till våra ursprungliga teman. Kvale (1997) menar att forskaren både har en styrande roll samtidigt som det är viktigt att vara följsam.

4.5.3 Observationer

Vi har även samlat in datamaterial genom observationer. Vi har ej observerat våra respondenter under deras arbetstid, då vi ansåg att det förelåg en risk att de hade känt sig obekväma. Däremot har vi genomfört observationer i en annan bar. Som Ambjörnsson (2003) anför ger observation som datainsamlingsmetod vissa fördelar. Genom att forskaren med hjälp av syn och hörsel iakttar situationer nås den tysta kunskapen som är svåruttalad eller rent utav kroppslig. Empirin är således icke-verbal och fokuserar på fenomen som är svåra att klä i ord (Esaiasson mfl, 2004). Forskarens roll kan variera från fullständig observatör till fullständig deltagare. I vårt fall genomförde vi bland annat en observation i en bar där thailändska kvinnor erbjöd sexuella tjänster. Under denna observation iförde vi oss rollen som fullständiga observatörer och iakttog händelseförloppet på avstånd. Syftet med detta var att vår närvaro inte skulle påverka situationen.

4.5.4 Dokumentanalys

Vår fjärde datainsamlingsmetod kommer utgöras av kvalitativ dokumentanalys grundad i material om Empower och dess kvinnliga sex workers. Vi har läst och granskat texter och uttalanden hämtade från Empowers hemsida, broschyrer från organisationen samt artiklar där kvinnorna har uttalat sig. I denna empiriinhämtning har vi studerat vårt forskningsområde via ett medium, i detta fall texter. Som Bell (2000) anför lämpar sig dokumentanalys väl som en kompletterande datainsamlingsmetod. Dessutom är det ett sätt att kontrollera reliabiliteten av andra insamlade datamaterial då vi via jämförelser kan leta efter eventuella diskrepanser mellan olika källor. Till exempel kanske inte Empowers skriftliga material stämmer överens med dess medlemmars uttalanden.

Vi ämnar göra en hermeneutisk tolkning av texterna för att finna essensen i materialet. Denna tolkning syftar till att uppnå en giltig och gemensam förståelse av en texts mening (Kvale, 1997). Då vi valt ut delar av texter som vi sedan jämför mot hela vår empiri kan detta liknas med den hermeneutiska spiralen (ibid.).

4.6. Urval

Vårt studieområde innefattar organisationen Empower och dess sex workers. Detta är ett omfattande område, vilket medför att vi var tvungna att göra en avgränsning för att möjliggöra

vår studie. För att låna terminologi från kvantitativ forskning kan vi beskriva samtliga aktiva sexworkers i Empower som vår målpopulation. Då det ej var praktiskt möjligt att tillfråga samtliga medlemmar valde vi att fokusera på Empower i Chiang Mai. Dessa kom alltså att utgöra vår rampopulation (Elofson, 2005).

Att vi valde att specifikt rikta in oss på Chiang Mai beror på att sex workers i organisationen har startat och bedriver en egen bar där. Detta gav oss inträde på deras arena och bidrog till att vi enkelt fick tillträde till forskningsfältet.

I kvalitativa studier är alltid urvalet selektivt. Vårt urval kan liknas med det som Larsson (2005) benämner urval av typiska fall. Detta syftar till att representera karakteristiska exempel på fenomenet som studeras. Urvalet skall vara representativt för kontexten, vilket vi finner att våra respondenter var. Vi strävade efter att ha ett analytiskt selektivt urval för att senare möjliggöra analytisk generalisering (Halkier, 2010). Detta innebär att empiriska mönster ska finnas representerade i urvalet som i sin tur skall vara representativt för kontexten. Våra kriterier var att respondenterna skulle vara kvinnor, aktiva sexarbetare samt medlemmar i Empower. Då våra informanter var aktiva sexsäljare utgörs vår studie av förstahandskällor. Eftersom vårt syfte är att undersöka kvinnornas egen syn på sitt arbete vill vi i detta fall åt den erfarenhetsbaserade kunskapen som vi inte kan läsa oss till i litteraturstudier.

4.7. Möten med informanterna

Att åka och träffa informanterna på plats såg vi som en förutsättning för att samla in empiri till vår kvalitativa studie. Vår vistelse i Thailand bidrog till att vi konfronterades med våra föreställningar som vi tidigare hade kring detta land. (Vi bodde exempelvis granne med en bar där kvinnor öppet sålde sex på kvällstid). Att vistas i miljön där undersökningen senare kommer att genomföras bidrar till att forskare kommer in i ”den lokala jargongen, de dagliga rutinerna och maktstrukturerna, och får därmed en känsla av vad de intervjuade kommer att tala om” (Kvale, 1997, s. 92).

Vår engelskspråkiga kontaktperson förmedlade informanter till vår första intervju som handlade mer övergripande om organisationen. Dessa informanter var fyra stycken kvinnor som vår kontaktperson beskrev som ”Strong sexy smart Empower women”. Dessa kvinnor skulle visa oss runt i deras lokaler, ge oss en guidad visning i deras museum om sexarbetets historia, samt delta i en intervju kring organisationens funktion och syfte. Samtliga var aktiva sex workers

varav en hade en högre organisatorisk position i Empower. Ett villkor för att få komma och besöka organisationen var att vi skulle betala 2000 Bath (cirka 440 SEK) vilket vi gjorde.

Vi hade sammanställt en intervjuguide som berörde frågor kring Empower och ett annat frågeformulär som var avsett för en fokusgrupp. Alla frågor skrev vi först på svenska och översatte de sedan till engelska. Vid första intervjutillfället hade vi inte någon tolk, vilket vi i efterhand beklagar oss över. Intervjun genomfördes på engelska där viss språkförbistring förelåg. Detta försvårade möjligheterna att ställa adekvata följdfrågor då vi stundtals pratade förbi varandra. Intervjun spelades in och varade i cirka 50 minuter.

Informanter till vår fokusgrupp träffade vi genom att vistas på Empower och dess tillhörande bar. Vi tillfrågade fem stycken kvinnor som ville delta. Dock fick vi återigen betala 2000 Bath. Till vår fokusgrupp anlät vi en tolk som förmedlades via ett utomstående professionellt företag. Vi hade planerat att en av oss skulle agera moderator, alltså ledare av fokusgruppen. Vid fokusgruppens initialskede meddelade kvinnorna att de inte önskade att vi spelade in samtalet, vilket vi självklart respekterade. I och med våra respondenters önskemål tog vi beslutet att inte ha någon officiell moderator och att alla tre skulle föra anteckningar. Detta för att inte äventyra studiens reliabilitet mer än nödvändigt.

Det var väsentligt för oss att storleken på fokusgruppen skulle gagna diskussionsklimatet. Billinger (2005) menar att en lämplig fokusgrupp bör bestå av fyra till sju deltagare. Detta för att få ett klimat där alla kan komma till tals samtidigt som det minimerar risken för att diskussionerna blir för relationsbetingade, som kan vara fallet om gruppen exempelvis har för få deltagare (ibid.). Vår fokusgrupp bestod av fem kvinnor, vilket vi ansåg var ett optimalt antal. Vi valde att genomföra en semistrukturerad fokusgrupp där vi hade olika frågor kring teman samtidigt som vi ville att gruppen skulle få en spontan karaktär där deltagarna kunde prata fritt (Ibid.). Vi var måna om att fokusgruppen skulle genomföras på kvinnornas villkor och lät dem bestämma lokal och tid. Mötet ägde rum i deras bibliotekslokal och varade i drygt två timmar. Vi valde att träffa informanterna i organisationens lokaler för att det var en naturlig miljö som de kände till och kunde känna sig trygga i. Genom att komma till deras miljö ville vi även få en större inblick i deras vardag.

Fokusgruppen bestod av en redan existerande nätverksgrupp där samtliga deltagare kände varandra sen tidigare. I alla gruppkonstellationer finns en maktdynamik inbyggd där social kontroll utövas genom dominansrelationer (Halkier, 2010). I vår grupp deltog en kvinna som

hade en högre position i organisationen. Vår uppfattning var att denna kvinna pratade mer än övriga deltagare och gärna svarade först på samtliga frågor. För att få till en mer dynamisk diskussion var vi måna om att fråga de andra deltagarna om deras åsikter. Mot slutet av fokusgruppsdiskussionen tog dock de övriga kvinnorna mer plats, vilket vi tolkar som att de kunde känna sig trygga och bekväma i situationen. Att vi hade besökt Empower innan vi genomförde fokusgruppen tror vi var till en fördel då vi hade etablerat en relation till våra respondenter samt att de var medvetna om syftet med vårt besök.

Vi finner att deltagarna i vår fokusgrupp var en relativt homogen grupp i och med att samtliga var aktiva sex workers med förankring till organisationen Empower. Som Halkier (2010) skriver kan det faktum att man tillhör samma organisation överskugga eventuella sociala skillnader i en grupp.

4.8. Val av analysmetod

Vår intention var att tolka resultaten från studien utifrån ett abduktivt förhållningssätt där empirin och teorierna påverkar varandra parallellt. Första avsnittet av resultatet kommer att behandla Empower som organisation och kommer ha formen av en mer deskriptiv karaktär än resterande analysmaterial.

Vi hade som ambition att analysera fokusgruppsdiskussionen genom att använda oss av diskursanalys. Denna analysmetod är kopplat till hur språket i olika sammanhang konstruerar differentierade perspektiv som blir normaliserande såväl som begränsande (Kvale, 1997). Då vår studie med tillhörande frågeställningar kretsar kring sexarbetande kvinnors värderingar kring ämnet prostitution och feminism i Thailand var vi intresserade, utifrån ett postmodernt strukturalistiskt förhållningssätt, av hur informanterna resonerar och framställer sina föreställningar kring detta. Då vi ej fick spela in fokusgruppsdiskussionen hade vi inte möjlighet att transkribera materialet. I brist på utförliga uttalanden som ej dokumenterats på band fallerade våra planer på diskursanalys.

Med hänsyn till ovanstående faktum valde vi att istället genomföra en innehållsanalys. Detta innebär att vi har kondenserat informanternas diskussioner i syfte att belysa relevanta uttalanden samt för att skapa en struktur över materialet (Kvale, 1997). Vi har valt att dela in empirin i teman som är kopplade till våra frågeställningar. Den empiri som är inhämtad från fokusgruppen består av våra nedskrivna citat som i sin tur är återgivna av tolken. Dessa citat är

med andra ord ej direkta återgivningar, men vi har valt att presentera dem som citat för att levandegöra texten. Vi har således läst våra anteckningar, transkriberat intervjun samt lyssnat på vår inspelade diskussion som vi hade i direktanslutning till fokusgruppen. Angående observationerna har vi fört separata anteckningar och sedan jämfört dessa och dragit slutsatser. På så vis har vi kunnat urskilja mönster ifrån våra iakttagelser. Beträffande dokumentanalyserna har vi gått igenom och läst skriftligt material om och av Empower. Vi har letat efter eventuella diskrepanser mellan det skriftliga materialet och informanternas uttalande (Kvale, 1997).

4.9. Reliabilitet och validitet i kvalitativ forskning

Validitet och reliabilitet är begrepp som operationaliseras olika beroende på vilket vetenskapsteoretiskt perspektiv forskaren ansluter sig till. Inom den socialkonstruktivistiska skolan har bägge begreppen problematiserats då de historiskt har tenderat att appellera till den positivistiska epistemologin i jakten på sann kunskap (Kvale, 1997; Halkier, 2010). Den socialkonstruktivistiska forskningen har på intet sätt avskaffat terminologin, men reviderat begreppens betydelser. Reliabilitet har tidigare handlat om att olika oberoende forskare ska komma fram till samma resultat. I kvalitativa studier är detta dock omöjligt då forskaren själv är instrumentet i studien. Istället handlar reliabilitet om att göra studien transparent och att datan bearbetas explicit för att andra kritiskt skall kunna granska studien (Halkier, 2010). Begreppet validitet är inte heller oproblematiserat då det inte finns någon enhetlig definition (Kvale, 1997). Traditionellt har validitet innefattat att en studies resultat skall återspegla en ”sann” värld. Men då socialkonstruktivismen poängterar att det inte existerar någon absolut sanning, menar vi på att validitet inte går att använda i denna bemärkelse. Vi vill istället prata om reliabilitet som tillförlitlighet i studien och validitet som dess giltighet (Jacobsen, 2002).

4.10. Reliabilitet

Att den egna förståelsen och de privata förväntningarna kommer att ha en påverkan på forskningsprocessen, är av oerhörd vikt att vara medveten om, då detta kommer ha en inverkan på studiens reliabilitet, det vill säga studiens tillförlitlighet (Kvale, 2009; Lantz 2007).

Hög reliabilitet innebär att mätningarna i en undersökning är korrekt gjorda. Vi planerade att använda oss av en diktafon under intervjun och fokusgruppsdiskussionen för att höja

reliabiliteten. Tyvärr fick vi inte spela in samtalet under fokusgruppen. Det datamaterial som vi har till vårt förfogande är alltså enbart våra anteckningar och vårt minne. Att spela in materialet i kvalitativa studier är egentligen en grundförutsättning eftersom man omöjligt kan anteckna i samma hastighet som någon talar. I detta hänseende finner vi det dock positivt att vi hade en tolk, eftersom det gav oss extra tid att föra anteckningar när tolken pratade på thailändska. Genom att vi alla förde noteringar vid fokusgruppstillfället kunde vi i viss mån öka reliabiliteten. Vi jämförde våra anteckningar och diskuterade eventuella oklarheter i direkt anslutning till fokusgruppstillfället. Denna diskussion valde vi att spela in för att ytterligare höja reliabiliteten. Vi upplevde att våra anteckningar stämde väl överens med varandra.

Vi är medvetna om att det finns en risk att tolkens närvaro som en utomstående person kan ha medfört att kvinnorna kanske kände sig begränsade och höll inne med viss information och vissa tankar. Vi håller även i beaktande att vi inte kan säkerställa hur väl tolken vidarebefordrade svaret från respondenterna på ett korrekt sätt. Vid en översättning kan nyanser i språket försvinna eller få en annan betydelse vilket påverkar vår studies reliabilitet. Som Thomassen (2007) belyser är språket aldrig en direkt återgivning av verkligheten utan innebär alltid en tolkning och ett urval. Att ha en tolk i en intervjusituation innebär alltså ytterligare ett urval och en tolkning av samtalet.

För att öka reliabiliteten ytterligare kommer vi låta våra informanter läsa igenom utskriften av fokusgruppsdiskussionen och intervjun i syfte att kunna göra förtydliganden av vederbörandes svar eller korrigera vissa missuppfattningar.

4.11. Validitet

Kvale (1997) menar att en studie skall vara valid från början till slut. Med detta betraktar han validiteten som en kvalitetskontroll där forskarens hantverksskicklighet är avgörande. Detta innebär att forskaren ständigt kontrollerar, ifrågasätter och teoretiskt tolkar studien under arbetets gång. Genom att ständigt kritiskt granska det egna materialet kan man motverka selektiv perception och pröva huruvida de hypotetiska antagandena är hållbara (ibid.).

Validitet handlar dels om att forskaren undersöker det hon verkligen vill undersöka och dels om trovärdigheten i materialet (Larsson, 2005). Det bör framgå tydligt att vi verkligen mäter och fångar in det vi har för avsikt att undersöka, exempelvis genom att ha goda och genomtänkta frågeställningar och en gedigen koppling till teorin (Larsson, 2005).

En faktor som påverkar validiteten kopplat till fokusgrupper är gruppsytryck. Personer kan överdriva uttalanden för att påverka andra, eller enbart säga saker som är socialt accepterat (Wibeck, 2000). Ifall vi återkopplar till Kvaless diskussion kring att en studie skall vara valid under hela processen är det av vikt att undersöka validiteten i respondenternas uttalanden. För att möjliggöra ett öppet diskussionsklimat anser vi att det var väsentligt att informanterna kunde känna sig avslappnade i miljön. Därför valde vi att genomföra vår fokusgrupp och intervju i Empowers egna lokaler. Vi tar i beaktande att det faktum att vi fick betala för att genomföra fokusgruppen och intervjun kan ha påverkat informanternas välvilja till att besvara våra frågor.

Larsson (2005) tar upp triangulering som ett sätt att öka validiteten, eftersom detta medför att studieområdet angrips från flera olika vinklar. I vårt fall har vi använt oss av metodtriangulering då vår empiri är inhämtad från både intervju, fokusgrupp, observationer och skriftligt material.

4.12. Generaliserbarhet

Att generalisera på basis av kvalitativ data är inte någon enkel uppgift. Då dessa studier inte fokuserar på en stor mängd av empiri utan på täta beskrivningar är det svårt att dra generella slutsatser. Samtidigt finns det faktorer som kan öka generaliserbarheten. Exempelvis kan tidigare forskning som uppvisar liknande resultat båda för en generalisering (Jacobsen, 2002).

Begreppet extrapolering innebär möjligheter att göra försiktiga uttalanden kring huruvida en studies resultat är tillämpligt på situationer med liknande omständigheter (Larsson, 2005). Vi gör inte anspråk på att generalisera hur *alla* sexarbetare i Empower uppfattar sin yrkesroll utan vill exemplifiera hur vissa kvinnor tänker och resonerar kring detta. Analytisk generalisering innebär enligt Kvale (1997) att en bedömning görs huruvida studiens resultat kan ge indikationer på vad som kan hända i en annan situation. Mönster i empirin jämförs således med teorier och tidigare forskning för att eventuellt kunna förutspå händelseförlopp.

Frågan är om det är möjligt att generalisera från vår rampopulation till vår målpopulation. Vi anser att vår studie urskiljer tendenser som gäller för en specifik grupp, alltså i vårt fall sex workers med koppling till Empower i Chiang Mai. Vi tror att generella normer och strukturer framkommer i deltagarnas svar, vilket till viss del är generaliserbart. Vår ambition har varit att tydliggöra vår analys för att läsaren själv skall kunna bedöma generaliserbarheten.

4.13. Etiska reflektioner

Vetenskaplig forskning är inget som enbart berör den individuella forskaren utan bör ha som syfte att göra samhället och individen nytta. Med hänsyn till detta bör forskningen vara etiskt genomtänkt och skydda deltagarna i studien så att vederbörande inte kommer att lida men (Kvale, 1997).

Vi har som intention att belysa sexarbetande kvinnors tankar kring deras yrkesroll. Med tanke på forskningsämnet känsliga karaktär samt att våra respondenter befinner sig i, vad som kan ses som, en utsatt position ser vi kravet om informerat samtycke och konfidentialitetskravet som ytterst betydelsefullt i denna studie. Kravet om informerat samtycke innefattar att man som forskare innan datainsamlingen informerar deltagarna om studiens syfte, upplägg och tillvägagångssätt samt möjlighet för deltagarna att dra sig ur studien (Kvale, 1997).

Innan vi åkte till Thailand och Chiang Mai informerade vi vår kontaktperson på Empower om vad vår studie skulle handla om samt vad syftet med studien var. Detta var således även en grundläggande faktor för att vi skulle få komma dit och intervjua de sexarbetande kvinnorna som var aktiva i organisationen. Vi såg det som en självklarhet att informera de berörda kvinnorna som tog emot oss på Empower samt deltog i vår fokusgruppsdiskussion om studiens upplägg och syfte. Vi ansåg det vara av vikt att informera dem att studien var frivillig och att de kunde ångra sin medverkan närhelst de ville. Vi berättade även att kvinnorna skulle vara anonyma och att privat information som identifierar informanterna i studien kommer att undvikas. Vi har därmed aktualiserat konfidentialitetskravet som innebär krav på anonymitet för respondenterna (Kvale 1997).

Under fokusgruppsdiskussionen strävade vi efter att allmängöra frågorna så mycket som möjligt vilket var en förhoppning om att minimera risken för att någon av informanterna skulle känna sig kränkt. Med hänsyn till vårt forskningsämnes känsliga karaktär ville vi lyfta diskussionen till en metanivå där kvinnorna kunde prata om sexarbete på ett allmänt plan. Wibeck (2000) menar att en strategi för att få deltagarna i en fokusgrupp att öppna upp sig är att själv inleda med en reflektion. Vi valde därför att beskriva sexköpslagen och sexarbetares villkor i Sverige.

Under fokusgruppen hade vi med oss en utomstående tolk för att få så utförlig information som möjligt då kvinnornas engelskakunskaper var begränsade. Vi är medvetna om att tolken hade

en påverkan på symmetrin i gruppen. Vi valde medvetet att använda en utomstående tolk utan koppling till Empower för att inte översättningarna skulle vara färgade av organisationens värderingar. Samtidigt inser vi att tolken kan ha bidragit till att skapa en barriär mellan oss och våra respondenter. Att vi, precis som tolken, kom från universitetsvärlden med andra förutsättningar än vad våra informanter tror vi kan ha varit till vår nackdel genom att de uttryckligen distanserade sig från vad de själva benämnde som ”tjejer som går på universitet”. Vi poängterade att vår intention inte var att moralisera över deras arbete som sexsäljare och att vi hade respekt för deras yrkesval vilket vi tror att de uppskattade.

Vi är präglade av den normativa diskurs i Sverige där sexsäljande kvinnor ses som offer. Vi är medvetna om att detta blir en paradox då vårt offertänkande tenderar att ytterligare befästa stigmatisering av sexarbetande kvinnor. Eftersom kvinnorna i Empower proklamerar att de är stolta över sitt yrkesval var vi tvungna att påminna oss om att dem själva inte anslöt sig till offerrollen. Vi har därför eftersträvat att inte ha en infantiliserad syn på våra respondenter.

5. Teoretiska perspektiv

Även om vår studie haft induktiva inslag har teorier kommit att inneha en allt mer central roll under studiens gång. Våra teoretiska perspektiv är grundade i empowerment, queerteori samt postkolonial teori. Empowerment kom att bli ett naturligt val då vi ämnar undersöka hur väl och på vilket sätt Empowers strategier går att härledas till denna teori. Vi anser att empowerment är ett brukligt teoretiskt perspektiv kopplat till stigmatiserande grupper. Både queerteori och postkolonial teori är poststrukturalistiska till sin natur och inbegriper ett synsätt som kritiskt ifrågasätter normativitet och värdehierarkier. Dessa teorier möjliggör en problematisering och illustrering av hur kvinnliga sex workers framställs i en postkolonial värld. Genom att använda dessa teorier avser vi angripa empirin på tre olika nivåer. Empowerment för att belysa individerna och den kollektiva gemenskapen i organisationen, queerteori för att undersöka hur samhälliga normer samt strukturer är normaliserande såväl som begränsande och postkolonial teori för att se problemområdet ur ett globalt perspektiv.

5.1. Empowerment

Empowerment är på många sätt ett diffust och mångfacetterat begrepp. I avsaknad på tillfredställande svensk översättning används ofta den engelska termen. Det svenska uttrycket ”maktgjord” kan likställas med ordet empowered. Kabeer (2001) påpekar att en individ först måste ha blivit disempowered för att sedan kunna bli empowered. Vår definition på empowerment ansluter till Askheims (2007) begreppsförklaring som lyder: *[...] att personer eller grupper, som befinner sig i en maktlös position, ska skaffa sig styrka som kan ge dem kraft att komma ur maktlösheten* (Askheim, 2007, s. 18).

Empowerment vilar på en humanistisk hållning där människan betraktas som ett handlande subjekt som vet och vill sitt eget bästa (Adams, 2002). Människor antas besitta inneboende resurser, men kan ha svårt att bruka dessa på grund av hindrande faktorer i samhället (Jensen & Kuosmanen, 2008). Som Payne (2002) understryker innebär empowerment att man lägger stor vikt vid maktskillnader, klassfaktorer och förtryck. Människor ska få mer inflytande över sina liv och bli kvitt beroendepositioner där de bärande idéerna ska utgöras av hjälp till självhjälp (ibid.).

Då empowerment som handlingsstrategi kopplas till resurssvaga grupper blir frågor kring makt kontra vanmakt vitala att beröra (Jensen & Kuosmanen, 2008). Jensen och Kuosmanen (2008) berör Gramscis och Conells diskussion kring hegemonisk makt, som innebär *[...]legitimeringar som bidrar till att mäktiga grupper kan definiera olika frågor utifrån sitt sätt att se på saken [...]*(Jensen & Kuosmanen, 2008, s. 46). I detta avseende blir ordspråket ”kunskap är makt” intressant då kunskaper och färdigheter möjliggör förbättrade förutsättningar att göra sig hörd eller få sin vilja igenom (ibid.). För att människor skall uppnå kontroll över faktorer som håller dem fast i förtryck och vanmakt är det viktigt att individer blir medvetna och upplysta om sin egen situation (Adams, 2002).

Askheim (2007) presenterar tre olika infallsvinklar till empowerment där vi valt att inrikta oss på empowerment som etablering av motmakt. Detta innebär att man fokuserar på förhållandet mellan individen och de samhälliga strukturerna. Då den enskildes position i samhället är ett resultat av människoskapande processer är de också föränderliga. Askheim påpekar att begreppet ofta kopplas till utsatta grupper i samhället där förtryckta individer måste kämpa för sin egen frigörelse. Motmakt kan definieras som ett gemensamt handlande där erfarenheter av ett likvärdigt förtryck utmynnar i ett oppositionellt kapital. Som Askheim (2007) exemplifierar kan en strategi för förtryckta grupper vara att bilda en motorganisation för att komma ur passivitet och vanmakt. Kollektiv empowerment handlar alltså om att gå samman och kämpa mot makteliten. Som Starrin (2007) skriver innebär detta för den enskilde individen att känslorna växlar från skam till stolthet, då det man tidigare ville skylla lyfts fram som något positivt. I den kollektiva kraften är inte enbart antal individer avgörande utan även individuella deltagares kunskaper och färdigheter. Sammanslutningen är också den av vikt, då gruppens medlemmar bör sträva mot samma mål (Jensen & Kuosmanen, 2008). Att empowerment har en koppling till det kollektiva belyser Adams (2002) då det traditionellt har sammankopplats med rörelser som kämpar för rättigheter.

Adams (2002) poängterar även att empowerment kan betraktas som ett västerländskt koncept då det är rotat i värderingar kring individualism och självavancemang. Det paternalistiska förhållningssättet ställs ofta som motpol till empowerment. Detta synsätt inbegriper att utsatta människor inte vet sitt eget bästa utan måste tas om hand av experter eller myndigheter (Starrin, 2007).

5.2. Queerteori

Queerteorin har sitt ursprung ur homopolitiska rörelser och fick ett genomslag i början av 1990-talet. Queer är ett svårdefinierat begrepp som i sin egentliga mening inte kan ses tillhöra en avgränsad teori. Istället bör queerteorin uppfattas som ett förhållningssätt och ett politiskt ställningstagande där man som queerteoretiker kritiskt ifrågasätter rådande normer och normativa identiteter. En huvudtanke är att ifrågasätta föreställningar kring heterosexualitet som en given maktinnehavare med tolkningsföreträde. Queerteoretiker har således som gemensam strävan en vilja att utmana diskurser där den normativa heterosexualiteten är dominerande (Kulick, 1996). Själva benämningen queer kan översättas med orden: konstig, pervers eller avvikande och till en början brukades det som ett nedsättande ord för homosexuella personer. Med queerteorins införande har begreppet reviderats och omformulerats och numera har det fått en innebörd som innebär att man intar ett kritiskt förhållningssätt gentemot det som ses som normativt (Ambjörnsson 2006).

Enligt queerperspektiv kan sexualitet, genus och en individs identitet vara mångsidiga och rörliga begrepp som måste förstås på olika sätt. Exempelvis kan sexualitet innefatta en identitet men samtidigt en handling och ett begär. Det finns inga tydliga avgränsningar dem emellan vilket queerteoretikerna vill betona. Samtidigt vill de framhäva att en revidering är nödvändigt kring vad som uppfattas som normativt respektive avvikande. Kopplat till ett konstruktivistiskt förhållningssätt ses sexualitet och identitet som skapade i relation till en motpol samt att dess innebörd är varierande i olika kontexter. Detta förhållningssätt innebär således även att könsidentitet och genus skapas i sociala och kulturella sammanhang. Genusforskaren Butler framhåller att kön, genus och identitet framställs och kategoriseras inom en heterosexuell förståelseram där identiteterna kvinna och man ses som de enda tänkbara alternativen samt att dessa per definition förväntas åtrå varandra. Inom denna ram, som Butler valt att benämna ”den heterosexuella matrisen”, skapas ett normsystem som reglerar och definierar vad som ses som kvinnliga respektive manliga attribut samt hur dessa kategorier ska uppträda gentemot varandra. Queerteorin vill åskådliggöra dessa föreställningar och därmed kritiskt ifrågasätta dem (Ambjörnsson 2006).

Forskaren Rubin diskuterar sexuella värdehierarkier där den monogama heterosexualiteten framställs som åtråvärd. I sin modell, som vi presenterar nedan, ses den inre

cirkeln som exempel på önskvärt sexuellt beteende medan den yttre cirkeln visar icke accepterade sexuella handlingar (Ambjörnsson, 2006).

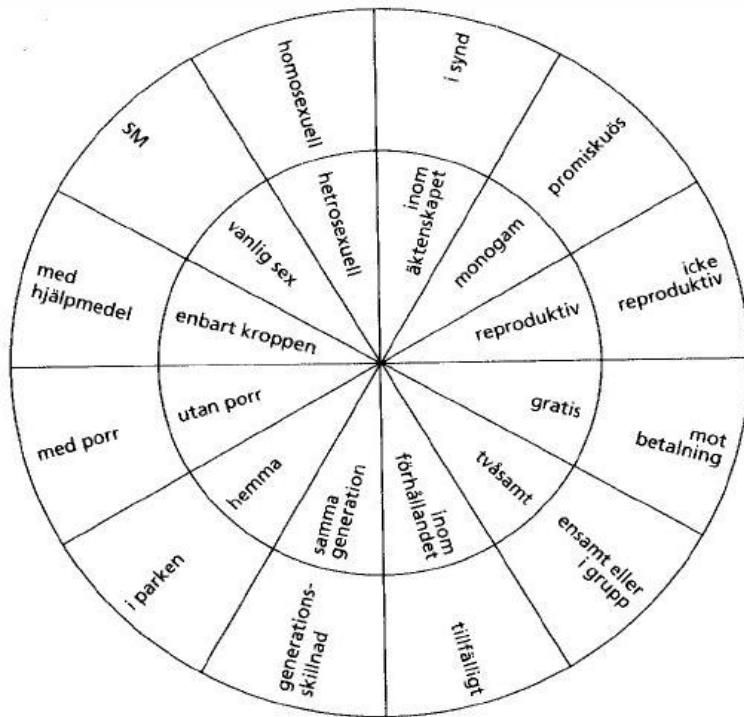

fig 1. Sexualitetens värdehierarki, Rubin 1984, figur hämtad från Ambjörnsson, 2006, s. 86

Kopplat till vårt forskningsämne innehar sex som är sammanlänkat med kärlek en högre position i värdehierarkin än sexuella förbindelser utan amorösa känslor. Sexuella handlingar som utförs mot betalning uppvisar exempel på en fördömd, onaturlig och oacceptabel sexualitet (ibid.). Kulick vidareutvecklar dessa tankar och menar på att denna värdehierarki får negativa konsekvenser för personer som säljer sex. Att det skulle finnas kvinnliga sexsäljare som inte identifierar sig själva som offer förnekas då detta ses som en omöjlig kombination. Då en kvinna enligt den sexuella värdehierarkin aldrig självvalt skulle separera sex och kärlek, dvs. aldrig självant ställa sig i yttre cirkeln, måste dessa kvinnor uppfattas som offer. Normalitetssynen på att kvinnor inte kan ha sex utan känslor upprätthålls därför genom att se sexsäljande kvinnor som offer. Queerteorin problematiserar dessa föreställningar genom att ifrågasätta rådande uppfattningar (Kulick, 2005).

5.3. Postkolonial teori

Postkolonial teori innefattar ett sätt att se på hur makt verkar i samhället. Trots att kolonialismen formellt sett är över anser postkolonialister att dess inflytande är levande än i dag i form av ett kolonialt tänkande med en uppdelning av världen i öst och väst. Väst ses som överordnade i makthierarkin vilket legitimerar en uppfattning av öst som ”de andra” (Wikström, 2009; Eriksson, Eriksson Baaz, Thörn, 1999).

Postkolonialism är tätt förknippat med eurocentrism, vilket innebär att man mäter länder utifrån ett västerländskt perspektiv och västerländska normer (Wikström, 2009). Ses samhällen som outvecklade frångår de möjligheten att definiera sin situation. Dessa länder blir avvikande och väst blir idealet. Genom att säga att vissa samhällen är långt ifrån och vissa på väg att hinna ikapp vidhålls den koloniala strukturen. Postkolonialismen vill förändra detta synsätt genom en alternativ modell där fler värdeskalor utan ett ideal kan ta plats (Wikström, 2009).

Eriksson, Eriksson Baaz och Thörn (1999) presenterar postkolonialismen som en del av poststrukturalismen vilket betonar att ting konstrueras genom språket som består av binära motsatspar. Dessa innefattar en makthierarki utifrån kulturella och sociala betydelser, till exempel Öst - väst, kvinna - man, traditionellt - modernt. Poststrukturalismen ser dock inte dessa dikotomier som absoluta utan föränderliga och vill destabilisera dessa och öppna möjligheter för att rubba de sociala maktpositioner som skapats (ibid.).

”Med kolonialisering avser det postkoloniala mycket mer än kolonialmakternas direkta styre över somliga delar av världen” (Hall, 1999, s.89). Alltså var det ej endast de tidigare kolonialmakterna eller kolonialiserade länderna som påverkades av kolonialismen utan dess arv har haft betydelse för kulturella identiteter i samtliga mångkulturella samhällen (Wikström, 2009).

Tredjevärldenfeminism är en kritik mot en kolonial syn av tredje världens kvinnor. Då de västerländska feministerna använder koloniala bilder av kvinnor i tredje världen framställs dem som förtryckta gentemot de västerländska som framställs som eftersträvansvärda, autonoma och moderna (Wikström, 2009). Dessa binära motsatspar uppvisar en negativ respektive positiv homogen grupp i samhället. Tredje världens kvinnor blir således avvikande och bekräftar normer (Eriksson, Eriksson Baaz, Thörn, 1999). Mohanty (1999) säger i sin artikel *”Med västerländska ögon. Feministisk forskning och kolonial diskurs”* att kvinnor från tredje världen således har verkat som västerländska kvinnors negativa spegelbild. Då kvinnorna från tredje världen, på

grund av sin könstillhörighet, anses leva ett stympat liv där dem ses som okunniga, fattiga och familjeorienterade på grund av deras etnicitet, har det kommit att rättfärdiga de västerländska kvinnornas försök att ”*rädda sina förtryckta systrar i syd*” (Eriksson, Eriksson Baaz, Thörn, 1999, s. 24).

6. Resultat och analys

Utifrån vår empiri har vi kunnat utkristallisera fem tematiska områden. Dessa är: Empowers grundtankar, yrkesrollen, den thailändska kvinnan, sexualitet samt feminism. Vi vill återigen påminna läsaren om att vi inte fick spela in fokusgruppsdiskussionen vilket har medfört att citaten är återgivning av våra anteckningar. Vi har valt att bibehålla citaten på engelska för att minimera risken att meningarna får en annan innebörd vid översättning.

Vi har aktivt gjort valet att utelämna detaljrika beskrivningar av våra informanter. Genom detta är vår intention att fokus ska ligga på deras värderingar och resoneringar och inte kring de som personer. Därav har vi valt att benämna våra informanter som person 1 (p1), person 2 (p2) osv. Informanterna p1, p2 och p3 medverkade både under intervjun (int) och fokusgruppen (fok). p4 deltog bara under intervjun och p5 och p6 deltog endast i fokusgruppen. Samtliga kvinnor var mellan 18-36 år och var aktiva sex workers.

6.1 Empowers grundtankar

Organisationen Empower bildades år 1985 och har som främsta syfte att organisera kvinnliga sex workers för att sträva efter att få tillgång till rättigheter i det thailändska samhället:

So what do we want? We want the work we do which is visible to be recognized under labor and social security laws...we want our work places to be regulated by occupational health and safety standards...we want the work we do, which is largely invisible, to be decriminalized similar to other sexual acts between consenting adults.

(www.empowerfoundation.org, 2006)

Empower är en "non-governmental organization" (NGO), vilket syftar till att mobilisera informella nätverk till organiserade grupper som kan påverka den nationella politiken (Desai, 2002). Som vi såg i citatet vill Empower att sex workers skall ha rätt till sociala trygghetsnät och att deras yrke skall få legal status. De vill alltså ha ett erkännande av yrket och synliggöra sex workers som grupp i samhället.

Namnet Empower är en akronym och står för "Education Means Protection of Women Engaged in Re-creation" vilket fritt kan översättas med: utbildning innebär skydd av kvinnor involverade i rekreationsarbete (vår tolkning; sexarbete). Denna paroll indikerar Empowers

hållning till utbildning där deras ståndpunkt appellerar till talesättet ”kunskap är makt”. För att förverkliga denna devis erbjuder Empower utbildning till sina kvinnliga sex workers. Detta sker i utbildningscenter som Empower har på fyra platser i Thailand vilka går att återfinna i: Chiang Mai, Phuket (Patong), Bangkok (Patpong) och Chiang Rai.

6.1.1. Empowerment

Vi finner att Empowers bärande idéer går att härledas till teorin kring empowerment. Då organisationen syftar till att skydda sexarbetande kvinnor från exploatering och förtryck kan den ses som en motreaktion på den stigmatisering sexarbetare kan vara utsatta för (Aoyama, 2009; Lim, 2008). Vi menar att denna stigmatisering har bidragit till en situation där sexarbetande kvinnor blir vad som Kabeer (2001) benämner disempowered. Att våra respondenter kände sig stigmatiserade var påtagligt i flera uttalanden där vi här valt ut ett beskrivande exempel:

It's hard for us to be accepted in society. People only see us as bad girls who sell our bodies and call us prostitutes, but we're sex workers. I am professional.

(p1, int)

Denna stigmatisering menar vi är tecken på hur den hegemoniska makten verkar i samhället (Jensen & Kuosmanen, 2008). Kvinnorna själva identifierar sig inte med allmänhetens bild av dem som prostituerade, men blir dock marginaliserade i denna process. Grupper med mer makt får alltså företräde när det gäller att definiera vad en sex worker är.

Vår kontaktperson från Empower, som förmedlade informanter till vår intervju, beskrev dessa kvinnor som ”strong, sexy, smart empower women”. Vår tolkning av detta är att organisationen strävar efter att upphöja bilden av kvinnliga sex workers som självständiga, aktiva och medvetna individer. Genom att kombinera egenskaperna smart, sexig och stark görs försök att revidera bilden av sex workers som maktlösa offer och istället påvisa att en kvinna kan använda sin intelligens samtidigt som hon anspelar på sin sexighet. Vi menar således att detta är ett exempel på hur organisationen implementerar empowerment i sitt arbete.

6.1.2. Bad girls

Begreppet "Bad girls" används genomgående av organisationen för att beskriva kvinnliga sex workers. Våra informanter brukade själva detta begrepp och relaterade sig till dess innebörd. Under fokusgruppen bar en informant en tröja med texten: "Good girls go to heaven, bad girls go everywhere" Under diskussionen utvecklade kvinnan i fråga resonemang kring detta genom att hävda:

Good girls go to heaven, they can study at university, but bad girls can go everywhere, we can do anything.

(p3,fok)

Begreppet "Bad girl" har till sin natur en negativ klang då det kan översättas med "dålig/stygg flicka". Som p1 hävdade under intervjutillfället speglade detta allmänhetens syn på dem. Genom att Empower återtar och reviderar begreppet urladdas dess egentliga innebörd. Detta har vi sett prov på tidigare då exempelvis gayrörelsen anammade ordet queer eller då tonåringar från Hammarkullen benämner sig själva som 88-soldiers² (Ambjörnsson, 2006; Sernhede, 2002).

6.1.3. Kollektiv empowerment

I ovanstående exempel urskiljs hur kollektiv empowerment ger utslag på enskilda individer då känslorna skiftar från skam till stolthet (Starrin, 2007). Orden Bad girls var tidigare förknippat med något avvisande men har istället lyfts fram som något positivt "We can do anything".

För att undersöka syftet med organisationen frågade vi informanterna om hur Empower startades:

It first started when female sex workers met to translate letters from western men and then they talked about their experience, their jobs and their families [...].

(p1, int)

Vår tolkning är att dessa kvinnor delade upplevelser av ett likvärdigt förtryck vilket kom att bli incitament för att starta organisationen. Dessa delade upplevelser kan alltså betraktas som oppositionellt kapital där kvinnorna kollektivt går samman för att gemensamt uppnå kontroll över

---

² 88-soldiers anspelar på nazistisk numerologi då siffrorna byts ut mot bokstävernas plats i alfabetet. 88 blir med andra ord HH, vilket i detta fall står för Hammer Hill, och inte Heil Hitler.

faktorer som håller de kvar i förtryck (Starrin, 2007). Fokus på det kollektiva var någonting som lyste igenom både under intervjun och under fokusgruppen. Att kvinnorna tillsammans kämpar mot makteliten illustrerade en av informanterna väl:

If you have one match it's easy to break. But if you have more matches you can't break them.

(p2, fok)

Detta exempel visar den kollektiva maktens kraft då en grupp, likt tändstickorna i p2:s uttalande, blir svårare att förgöra eller bryta då de växer i omfång. Som Jensen och Kuosmanen (2008) konstaterar är dock inte den kollektiva kraften endast beroende av en grupps storlek utan även huruvida medlemmarna kämpar mot samma mål. Vi anser att Empower kan jämföras med en politisk rörelse, då den har mycket gemensamt med tidigare aktivistiska grupper så som exempelvis kvinnorörelsen på 60-talet. I bägge dessa fall har kvinnor gått samman för att kämpa för sina rättigheter och nyttjat styrkan i det kollektiva för att försöka komma ur maktlösheten (Askheim, 2007).

Stromquist (2002) fastställer att kvinnor i NGO organisationer ofta utvecklar en gemensam identitet då de färgas av organisationens värderingar. Vi finner därför att det kan föreligga en risk i att man som enskild individ blir fånge i kollektivets gemenskap. Vi tror personligen att det inom grupper kan utvecklas en homosocialitet som blir mer betydelsefull än organisationens värderingar. Med andra ord kanske inte samtliga medlemmar sympatiserar med organisationens värderingar, men ansluter sig på grund av organisationens gemenskap.

6.1.4. Can Do Bar

Medlemmarna i Empower, Chiang Mai, startade år 2006 en bar som de själva bedriver och arbetar på. Baren är benämnd *Can Do bar* och ligger i anslutning till organisationens utbildningscenter. Anledningen till baren tillkomst var att kvinnorna skulle kunna arbeta på deras egna villkor och dessutom få tillgång till en rättvis lön. Vi ser detta som en ansats till att erövra makt över sin egen situation genom att kvinnorna själva kontrollerar sina arbetsförhållanden och villkor.

Can Do bar is open to show people how sex work should be. We have better working conditions [...] We don't have pimps taking our money.

(p3, int)

Genom att kvinnorna kommer bort från kopplare ökar deras egenmakt i form av att de kan råda över sina inkomster och beslut själva. På så sätt kan de minska risken att bli exploaterade av en tredje part vilket vi ser som ett steg i riktning mot att bli empowered.

6.1.5. Utbildning

År 1990 blev Empower registrerat som en "non formal education" av det thailändska utbildningsdepartementet. Detta innebär att Empower blev accepterat som en organisation och att deltagarna fick tillstånd att bedriva utbildning på dagtid för kvinnor som arbetar som sex workers. Undervisningen sker i form av öppna lektioner där kvinnorna kan komma och gå som de vill.

Vi finner att Empowers utbildning möjliggör för kvinnorna att bli medvetna om deras situation. Både i intervjun, observationer och skriftligt material har vi sett att organisationen satsar mycket på preventivmedelsupplysning och utbildning kring HIV/AIDS. Detta kan ses som strategier för att lära kvinnorna att skydda sig själva, eller med andra ord hjälp till självhjälp (Payne, 2002). Även språkundervisning är en väsentlig del av Empowers utbildning. Våra informanter framhävde att de fann det positivt med engelskstudier, då det underlättade kommunikationen med utländska kunder. För att demonstrera de fördelaktiga effekterna med språkundervisning på engelska har vi valt ut ett citat från Empowers hemsida:

Before I studied English with Empower when I went with a customer I could only say "Same to you". If he asked me what I wanted to drink I would say "same to you" and he would order me what he was having. Many times I was drunk. I would eat what he ate, go where he went , can you imagine everything "same to you". Now? Now, I can say everything. I say where I want to go, I can ask for wine instead of whiskey and best of all no more eating fried rice!

(www.empowerfoundation.org, 2010)

Att kvinnorna får utveckla sina språkkunskaper möjliggör ökad kontroll i kontakten med kunderna. Som kvinnan i citatet ovan illustrerar har engelskan bidragit till att hon kan yttra sin egen vilja och därmed erhålla en position som aktiv agent i mötet. Detta exemplifierar väl hur hennes ökade kunskaper bidrar till ökad makt (Jensen & Kuosmanen, 2008).

6.1.6. Rekrytering av kvinnor

När vi frågade om hur Empowers rekrytering av nya medlemmar såg ut delgav informanterna oss att det är något som prioriteras högt inom organisationen:

Two nights a week we go out here i Chiang Mai sharing pamphlets, giving condoms and talk to sex workers. We go to brothels, go-go bars and karaoke bars.[...] We have a radio station for sex workers, Bad Girls Radio. It's on FM 100,5.

(p4, int)

Här ovan illustreras hur Empowers rekrytering kan liknas vid en uppsökande verksamhet som möjliggör en kollektiv mobilisering av sex workers. Som Stromquist (2002) anför syftar rekrytering och mobilisering till att skapa och utveckla en politisk agenda. Då Empower har en radiokanal möjliggör detta för organisationen att sända ut sitt budskap och att fånga upp nya medlemmar. När medlemmarna växer i antal bidrar detta till ökade möjligheter att skaffa sig inflytande och på så vis kunna påverka de samhällliga strukturerna. Som empowermentteorin betonar är dessa strukturer människoskapande och därav även föränderliga (Askheim, 2007).

Vi tycker oss kunna urskilja att Empowers satsning på rekrytering är positiv då de aktivt fångar upp kvinnor som befinner sig i utsatta positioner. Men om vi ska luta oss tillbaka på forskning (Aoyama, 2009) som konstaterar att sexarbete ibland bedrivs under slavliknande förhållanden blir det genast problematiskt. Ifall Empower försöker rekrytera kvinnor som vill sluta sälja sex kan ett dilemma uppstå för dessa kvinnor. Vi tror att de rimligtvis i detta fall slits mellan viljan att upphöra med att sälja sex och viljan att vara en del av en kvinnlig homosocialitet och ta del av gemenskapen som organisationen erbjuder.

6.2. Yrkesrollen

6.2.1. Yrkesstolthet

Samtliga informanter framhöll vikten av att se sexarbete som ett professionellt yrke. De önskade likställa sexarbetet med ett serviceyrke och argumenterade likt Kempadoo och Doezema (1998) för att jämställa det med vilket kroppsarbete som helst. Vi fann att respondenterna eftersträvade en professionalisering av sexarbetet då de poängterade att de önskade en licens likt läkare:

Doctors you know, they have a license. Sex workers should also have a license. You know, not everyone can be a sex worker. You have to be professional.

(p1, int)

Kopplingen som p1 gör i citatet mellan sexarbetet och läkaryrket var någonting som var återkommande. Under en guidad visning i deras lokaler plockade vederbörande fram ett raffset och jämförde denna utstyrelse lite skämtsamt med en läkarrock. I lokalerna fanns ett rum som kan liknas med en skönhetsalong där kvinnorna förberedde sig inför arbetspasset. Vi observerade när kvinnorna lockade håret, målade naglarna, sminkade sig och provade olika kreationer. Stämningen i rummet upplevde vi som lättsam då kvinnorna skrattade och hjälpte varandra i förberedelserna. Av våra iakttagelser konkluderar vi att den kvinnliga homosocialiteten stärks av denna performativitet då kvinnorna skapar kön genom sina typiskt ”kvinnliga” aktiviteter (Ambjörnsson, 2005). Då kvinnorna förser sig med feminina attribut inför arbetspasset kan detta likställas med att de går in i rollen som sexarbetare. Denna process kan kopplas samman med Goffmans dramaturgiska modell där individer intar roller för att framträda på scen. Skönhetsalongen i ovanstående exempel kan då jämföras med Goffmans ”backstage” där kvinnorna förbereder sig för rollen i baren rampljus (Goffman, 2004).

I p1:s ovanstående citat kan vi urskilja att hon framhöll vikten av att vara professionell. Yttrandet kring att inte vem som helst klarar av sexarbetet anser vi lämnar utrymme för alternativa tolkningar. Antingen kan hon syfta på att det krävs vissa specifika kvalifikationer för att vara en professionell sexarbetare, eller också kan hon mena att det är ett påfrestande arbete som inte alla klarar av psykiskt (eller fysiskt). Att skilja mellan privatliv och yrke var något som informanterna betonade var av vikt, som en av dem påpekande: ”work is work”. Denna distinktion mellan privatlivet och yrkesrollen menar vi kan kopplas till den traditionella synen

kring att sex och kärlek är oskiljaktiga (Ambjörnsson, 2006). Vi menar dock att termen kärlek i detta avseende är något förlegat och önskar istället använda känslor. Som en informant uttryckte det:

I make love with my husband but I have sex with my customers.

(p1, fok)

Utifrån p1:s resonemang kan vi se att hon skiljer på sex och känslor kopplat till sitt arbete. Vår tolkning är därför att kvinnorna i yrket utför sexuella tjänster utan inblandning av amorösa känslor vilket i sin tur kan ses som ett kriterium för att vara professionell.

6.2.2. Inte bara sex

Flera av informanterna poängterade vid upprepande tillfällen att deras arbete bestod av mycket mer än bara sex:

I work in a bar. I wash glasses, serving drinks, cleaning tables, talking to customers [...] Sex I only have for five minutes.

(p3, fok)

P6 fyllde i:

Some men don't even want to have sex. They just wanna talk. You know, they are like looking for friends.

(p6, fok)

Att informanterna ville belysa att själva sexet inte är den enda komponenten i deras arbete ser vi som försök till att normalisera yrket. Då professionaliseringssträvan var återkommande under informanternas diskussioner visar detta på deras önskan att höja statusen på sexarbetet. Som Hope Ditmore, Levy och Willman (2010) påvisar har tidigare forskning kring sexarbete som profession främst fokuserat på själva sexet. Att våra informanter framhöll att deras arbetsuppgifter består av andra delar, som tar mer tid i anspråk, tolkar vi som försök till att nyansera debatten kring sexarbetet genom att flytta fokus bort från själva sexet som kan ses som den stigmatiserande delen av yrket.

6.2.3. Sex worker

Under fokusgruppsdiskussionen frågade vi informanterna vilka motiv de hade till att legalisera prostitution i Thailand. Detta väckte känslor hos kvinnorna då de uppfattade att vi benämnde dem som prostituerade. Kvinnorna poängterade att ordet ”prostitute is a very, very bad word” och ombad oss att inte använda detta ord. Denna tydliga distinktion som kvinnorna gjorde mellan ”sex worker” och ”prostitute” påvisar ett avståndstagande och att det existerar en hierarkisk ordning mellan begreppen. Det faktum att informanterna gör en åtskillnad mellan yrkeskategorierna indikerar att kvinnorna till viss del ansluter sig till den dualistiska synen där prostitution består av två ytterligheter. Som Aoyama (2009) konkluderade i sin studie var arbetsvillkoren den avgörande faktorn till huruvida sexarbete skulle uppfattas som ett frivilligt eller som ett slavliknande yrke. Våra informanter framhöll att deras arbetsförhållanden var mer drägliga än sex workers som inte var organiserade och därför betraktade sig våra respondenter som professionella.

6.2.4. Pengarnas roll

Då vi diskuterade kvinnors incitament kring att välja sexarbete som yrke var samtliga överens om att ekonomiska faktorer var en orsak.

You know I can make 3000 baht for two hours![...] I choose sex work because it give me opportunities to work. In Thailand you have to have an education to work in an office.

(p1, fok)

Som vi konstaterat genom tidigare forskning är ekonomiska motiv en huvudsaklig faktor till varför kvinnor väljer att inträda samt förbli i sexindustrin (Aoyama, 2009; Kempadoo & Doezema, 1998; Hope Ditmore, Levy & Willman, 2010). Utifrån p1:s resonemang kan valet att inträda på sexmarknaden ses som rationellt utifrån hennes kontext. Som hon poängterar är möjligheten att få ett annat yrke med motsvarande lön kraftigt begränsad i avsaknad av hög utbildning.

I come from a small village and there it's accepted to work as a sex worker. I can support myself and my family. I can buy cars and things for my family.[...] I think most sex workers are open with their jobs. My family thinks it is ok.

(p5, fok)

I ovanstående uttalande konstaterar vi återigen pengarnas centrala roll i kvinnornas val av yrke. Att det existerade en viss acceptans av yrket var det flera av kvinnorna, likt p5, som belyste. Samtidigt framhöll vissa av respondenterna att deras familjer skulle bli besvikna om de visste att de sålde sex:

If my family would know, sure, they would be disappointed. But I am proud to be able to send money to my family.

(p6, fok)

I respondenternas diskussion kring öppenhet med yrket urskiljer vi två aspekter då kvinnorna dels är stolta över att kunna tjäna pengar och försörja sig själva och sina familjer, samtidigt som de poängterade att det fanns en oacceptans från omgivningen inför deras yrke. Vår tolkning är att sexarbetet blir mer accepterat när det ses som den mest inkomstbringande möjligheten för kvinnor utan utbildning.

6.2.5. Ett frivilligt arbete?

För att förtydliga att informanterna ansåg deras arbete som frivilligt och att de hade valmöjligheter betonade de:

This is a work with lots of freedom. I can work whenever I want. I have a lot of free time. I can choose my customers. If they are not nice or polite I don't want to be with them.

(p2, fok)

It's an agreement between me and the customer. I'm not forced to do anything I don't want to do. I can turn customers down. I got strategies to say no in a nice way.

(p1, fok)

Av ovanstående citat utläser vi att våra respondenter ser relationen till kunderna som ett avtal där båda parter är överens. Då kvinnorna poängterar att de själva har möjlighet att välja vilka kunder de vill ingå ett avtal med blir de handlande aktörer i situationen. Vi drar slutsatsen att kvinnorna erövrar kontroll i mötet med kunderna och blir i och med deras valmöjligheter maktgjorda, eller med engelsk terminologi empowered (Kabeer, 2001).

6.3. Den thailändska kvinnan

I föregående tema diskuterade vi kvinnornas uppfattning kring sitt yrke vilket vi nu ämnar fördjupa genom att illustrera hur bilder av den thailändska kvinnan påverkar sex workers. När vi sökte på internet efter information om Thailand fick vi många sökträffar som anspelade på sex, datingsajter eller till och med sidor som annonserade ut thailändska kvinnor till äktenskap. Detta anser vi befäster en uppfattning kring att västvärlden har en sexistisk syn på Thailand och dess kvinnor.

6.3.1. Exotiska thailändskor

När vi kommer in på baren möts vi av en rök som ligger tät i luften. I mitten av lokalen finns ett podium där kvinnor dansar utmanade till den rungande musiken. De thailändska männen lyser med sin frånvaro likt de västerländska kvinnorna. Däremot ser vi västerländska medelålders män flockas runt thailändska kvinnor som till synes verkar betydligt yngre. En specifik man fångar vårt intresse då han står och språkar med två unga thailändska kvinnor. Av gesterna att döma verkar han insistera på att en av kvinnorna ska gå upp på podiet och dansa för honom. Kvinnan skrattar bort förslaget, varpå mannen lyfter upp henne. Kvinnan börjar dansa med förföriska rörelser framför mannen som börjar smeka hennes kropp. Den andra kvinnan som fortfarande står bredvid mannen bjuds in med en vinkande gest. Kvinnorna kysser varandra framför mannen som verkar njuta av situationen.

Utifrån vår observation kan vi konstatera att kvinnorna i exemplet blir objektifierade av mannen då han använder dem för att behaga sitt eget begär. Vår tolkning är att kvinnorna är medvetna om mannens lust och använder detta för att spela på sin sensualism i ett kommersiellt syfte. Som Sirkkilä (2005) anför finns det ett tankemönster kring att thailändska kvinnor uppfattas som exotiska och behagande med syfte att uppfylla mäns sexuella fantasier. Denna sexualiserade syn på thailändska kvinnor kan förstås och diskuteras utifrån postkolonial tankar. Vi ansluter oss till ett postkolonialt synsätt som menar att det existerar en uppdelning mellan kvinnor i öst och väst. Kvinnor i väst väljer själva sexuella partners och har kontroll över sin egen sexualitet, i motsats till kvinnor i öst som antingen ses som passiva, osjälvständiga och oförmögna att njuta av sin sexualitet, eller som exotiska, översexuella och mystifierade. (Mohanty, 1999; Sirkkilä, 2005; Wikström, 2009). Vi menar att vare sig kvinnor i öst ses som asexuella eller översexuella

uppfattas de som oförmögna till att hantera sin egen sexualitet. Våra konklusioner blir således att sexualiteten hos kvinnor i öst främst uppfattas vara till för att behaga mannen. I observationer vi genomfört under vår thailandsvistelse anser vi att detta tydligt framkom. Som tidigare forskning har belyst har kvinnor som betraktas som exotiska, av västerländska män, ansetts lämpliga för temporära sexuella förbindelser snarare än för långvariga förhållanden (Fusco, 1998; Kempadoo, 1998). Vi uppfattade att mannen i ovanstående observation delade denna syn på de unga thailändska kvinnorna.

6.3.2. Västerländska män

När vi genomförde vår fokusgrupp diskuterade informanterna föreställningar kring den thailändska kvinnan. Diskussionen gled då in på relationen mellan thailändska kvinnor och västerländska män där en informant yttrade:

If I see a thai women and a western man together, I always think that she´s working in a bar or at a massage institute. Otherwise they wouldn´t met.

(p3, fok)

Flera av informanterna instämde i ovanstående påstående där p1 fyllde i:

Everyone knows that thai women who marries foreign men are active in the sex industry.

(p1, fok)

Utifrån ovanstående citat finner vi att informanterna anser att ett äktenskap eller förhållande mellan en västerländsk man och en thailändsk kvinna inte kan bygga på kärlek utan ses mer som en affärsmässig uppgörelse. Att pengar ses som en viktig faktor i valet av partner framkommer i följande uttalande:

If a guy have money but is mean I could have a relationship with him, but I would not marry him. If I marry someone it is my decision.

(p2, fok)

Flera av informanterna uttryckte en önskan om att gifta sig med en västerländsk man, men poängterade att detta inte var något enkelt förehavande.

Vi konkluderar att sexturismens tillgänglighet bidragit till att många västerländska män besöker landet i syfte att få sexuell tillfredställelse eller hitta en partner för äktenskapliga syften. Vi tror att detta bidrar till en objektifiering av thailändska kvinnor där de uppfattas som en ”handelsvara” utan egen agens. Detta kan liknas med föreställningen om att den ”vita” mannen kommer och räddar de ”bruna” kvinnorna (Mohanty, 1999; Wikström, 2009). I vårt fall kan relationen mellan thailändska kvinnor och västerländska män ses som en affärsuppställning där mannen uppfattar att han ger kvinnan möjlighet att komma till ett bättre, modernt upplyst samhälle och att han i kompensation får sexuell tillfredställelse.

6.3.3. Girls always get second

När vi under fokusgruppen diskuterade kvinnans ställning i det thailändska samhället kopplade flera av informanterna detta till familjen:

A women never leaves the family. When a guy gets marry he is more like breaking up with his family, but a girl is more attached[...].I am grateful that my parents have raised me.

(p5, fok)

If a family have a son and a daughter, the son's education is more important. Sometimes the daughters have to work to pay for her brothers' education. The girls always get second. But if the family have more money they may have other values.

(p3, fok)

Som tidigare forskning har påvisat kan thailändska kvinnors inträde i sexindustrin förklaras med att de känner en skyldighet att försörja sina föräldrar (Aoyama, 2009; Watenabe, 1998). Flera av våra informanter uppgav att de skickade pengar till sina familjer, vilket tyder på att denna bild bekräftas. Som p5 yttrade kände hon en tacksamhet gentemot sina föräldrar då de uppfostrat henne. I dessa resonemang blir återigen pengarna synliga som incitament för att sälja sex. Som p3 uppgav trodde hon att familjer med bättre finansiella medel hade en annan inställning till sina döttrar. Vår tolkning är således att dessa kvinnor istället för att sälja sex, får tillgång till utbildning.

6.4. Sexualitet

6.4.1. Manlig sexualitet och kvinnlig makt

När informanterna i fokusgruppen diskuterade ämnet sexualitet framkom tydliga skillnader mellan synen på den kvinnliga respektive manliga sexualiteten. Våra informanter framhöll, vid olika tillfällen, att "men goes to sex workers because they are looking for pleasure" och "men comes to Thailand to have a good time." Fokus är alltså på att mannen har behov av tillfredsställelse och sexuell njutning. Informanterna hävdade dessutom att det inte var acceptabelt för en kvinna att köpa sexuella tjänster i det thailändska samhället. Ytterligare indikationer på att mannen sexuella behov var i centrum synliggörs i följande citat:

[...]Men desire us. I've got something they want. I've got skills to make a man feel pleasure.

(p1, fok)

Utifrån detta uttalande konstaterar vi att kvinnorna vill hävda att det existerar en maktbalans mellan dem och deras köpare. Vi menar att kvinnorna besitter makt i form av sexualitet och sensualism och männen i detta fall genom monetära tillgångar. Genom att kvinnorna är medvetna om männens åtrå kan de använda detta som ett maktmedel i sitt yrke. P1:s resonemang aktualiserar även Butlers argumentation kring den heterosexuella matrisen (Ambjörnsson, 2006). Vi anser att ovanstående citat är ett exempel på hur normativa begär och handlingar skapas utifrån kategoriseringar kring vad som anses som manligt respektive kvinnligt. Enkelt uttryckt; mannen antas åtrå kvinnan som i sin tur förväntas behaga honom.

6.4.2. En stigmatiserande sexualitet

Vi kan konstatera att informanterna skapar kön inom den heterosexuella matrisen men likväl faller deras beteende utanför ramen för det normativa. Trots att de (till synes) är heterosexuella och gör kön på "rätt sätt" med sin feminina performativitet blir de stigmatiserade. En informant kritiserade denna syn:

If I have a boyfriend or a husband I have to have sex with him. All women and men have a natural sexual desire. Despite that society look down on us and call us a bad group.

(p3, fok)

Att kvinnliga sex workers sexualitet stigmatiseras går att härledas till poststrukturalistiska tankar kring binära motpoler (Eriksson, Eriksson Baaz, Thörn, 1999). I detta fall skapas deras sexualitet i kontrast till dikotomin ”den goda hustrun”. Detta exempel visar ytterligheterna kring kvinnlig sexualitet då sex workers sammankopplas med horan medan den goda hustrun blir urtypen för madonnan (Truong, 1990; Koken. A, 2010). Kvinnor som säljer sex representerar i detta fall en avvikande, pervers och icke önskvärd sexualitet, vilket får stigmatiserande effekter.

Under den guidade visningen i Empowers lokaler väckte en röd låda med texten ”Magic Box” vår nyfikenhet. När vi spänt lyfte på locket möttes vi av en salig blandning av föremål. I lådan återfanns bland annat en hatt, rakblad, pingisbollar, nål och tråd, en hula-hulakrans, flaskor och ljus. En av våra informanter berättade stolt att dessa föremål används i olika shower som kunder betalar för och exemplifierade att de bland annat hade förmågan att utföra så kallade ”ping-pong shows”. Vi finner att denna låda representerar vad Rubin benämner som avvikande sexuellt beteende då det strider mot normativa handlingar. Sex workers representerar en syndig, promiskuös sexualitet som sker mot betalning där det dessutom mycket väl kan föreligga generationsskillnader. Alla dessa komponenter ingår i, Rubins modell (se fig 1, s. 31), i den yttre ringen kring oacceptabla sexuella handlingar.

6.4.3. En kriminaliserad sexualitet

Den thailändska lagen vilar på ett antagande där sexsäljare kriminaliseras medan köparna inte kan straffas, vilket vi hårdar till att det är kvinnans sexualitet som kriminaliseras medan mannens sexlust ses som en rättighet. Att vi hävdar att majoriteten av sexsäljare i Thailand utgörs av kvinnor stödjer vi oss på att män har osynliggjorts i tidigare forskning. Våra informanter framhöll visserligen att de kände till manliga sex workers, men att dessa arbetade i gay bars, och hamnar därigenom långt ifrån den heterosexuella matrisens gränser. Dessa män uppfattas alltså på grund av sina sexuella preferenser inte som ”riktiga män”. Våra slutsatser är således att det är den feminina sexualiteten som kriminaliseras, vilket i detta fall även innefattar homosexuella män.

I en artikel publicerad i Bangkokposten uttalade sig en före detta polisofficer angående kriminalisering av bordeller genom att säga: *The rates of rapes and other sex-related crimes might sky-rocket if these men find no place to satisfy their sexual desire* (Boonchalaksi & Guest, 1994 s. 8).

Detta i vårt tycke något bisarra uttalande vilar på ett essentialistiskt antagande kring att män bär på sexuella drifter som de måste få utlopp för oavsett form. Även våra informanter gjorde uttalanden som syftade på en manlig essentialistisk sexualitet. När vi berättade om sexköpslagen i Sverige förklarade vi att det är olagligt att köpa sex, varpå en respondent utbrast ”is that why your men come here?” Detta menar vi tyder på ett tankesätt kring att män har ett inneboende sexuellt begär som hon menar att de måste få utlopp för. Får männen inte detta i Sverige, måste de alltså åka till Thailand. Vi kan se detta uttalande utifrån queerteoretiska tankar kring att sexualitet skapas i olika kontexter (Ambjörnsson, 2006). Vår tolkning är att västerländska män skapar och får en annan sexualitet när de kommer till Thailand. I ett samhälle där sex är lättillgängligt tänjs gränserna ut för normativt sexuellt beteende vilket kan medföra att den inre cirkeln i Rubins värdehierarki (se fig 1, s. 31) expanderas. Med andra ord kan exempelvis den syndiga, promiskuösa och tillfälliga sexualiteten bli mer accepterad i den thailändska kontexten. Enligt detta tankesätt kanske den västerländska mannen anser att det inte är acceptabelt att betala för en ping-pong show hemma, men att den exotiska thailändskan är till för att fylla just detta behov.

6.5. Feminism

6.5.1. Emp♀er

I Empowers skriftliga material står det på flera ställen att de är en del av ”women’s liberation movement”. I deras logotyp skrivs o:et i Empower som ett kvinnotecken, vilket vi anser tyder på en koppling till feministiska värderingar. Den feministiska texten ”Because we are women” av Joyce Stevens (se bilaga 3) kan likställas med Empowers manifest, vilken vi här nedan har valt ut några målande meningar ifrån:

*[...And if we raise our voices we’re nagging bitches,[...]
and if we stand up for our rights we’re aggressive and unfeminine
and if we don’t we’re typical weak women [...]
And lots of other reasons
We’re part of the women’s liberation movement
(ur Empowers broschyr *Because we’re women*, 2009)*

Trots att feminism genomsyrar en stor del av Empowers skriftliga material blev det problematiskt när vi frågade informanterna i fokusgruppen om detta tema. Tolken ursäktade sig och förklarade att ordet feminism inte finns i thailändska språket varpå hon inte visste vad hon skulle översätta det med. När vi pratade om kvinnliga rättigheter förklarade informanterna att de ansåg att de kämpade för detta, men kunde inte riktigt utveckla på vilket sätt. För att hitta en annan ingång till temat bad vi respondenterna att definiera deras idealkvinna:

*[...]Every woman who can work and support herself. That’s why we are powerful women.
(p6, fok)*

*Yes, you know like a strong, smart sexy empower women!
(p1, fok)*

Informanterna framhöll att det var betydelsefullt att de som kvinnor kunde försörja sig själva. Detta var i deras ögon ett grundläggande kriterium för att vara en idealkvinna. Då sexarbetet ger

informanterna möjligheter att försörja sig själva finner vi att detta i sin tur bidrar till att de betraktar sig som starka självständiga kvinnor.

6.5.2. Liberalfeminister eller offer?

Kopplingen som informanterna gör mellan försörjning och uppfattningen kring idealkvinnan ämnar vi ansluta till liberalfeministiska tankar kring prostitution. Likt denna feministiska inriktning finner vi att informanterna ser sig själva som yrkesverksamma, självständiga kvinnor som bedriver arbete i entreprenörsanda (Dodillet, 2009; Truong, 1990). Genom sitt yrke får kvinnorna möjlighet till egen inkomst och undkommer därmed att hamna i beroendepositioner som exempelvis att tvingas bli försörjd av en man (Watenabe, 1998). Som tidigare forskning uppvisat har medlemmarna i organisationen Zi Teng anslutit sig till den nya skaran feminister som titulerar sig som ”sex work feminists” (Lim, 2008). Dessa feminister fokuserar på sexarbetares hälsa, säkerhet och arbetsförhållanden vilket vi konstaterar även utgör viktiga element i Empowers grundtankar.

I prostitutionsdebatten har frågan kring huruvida sexsäljande kvinnor ska betraktas som offer varit den brännande punkten. Radikalfeminister har hävdat att dessa kvinnor är offer för patriarkala strukturer vilket har ställts mot liberalfeministiska värderingar som istället menar på att det är radikalfeministerna som förtycker sexsäljande kvinnor genom att förneka deras handlingsutrymme (Dodillet, 2009). Utifrån respondenternas resonering finner vi spår av avståndstagande från offerrollen, vilket illustreras i nedanstående citat:

We have choices but people don't get that. I don't think it is fair. People can't tell me what to do, it's my body, my business.

(p2, fok)

I uttalandet finner vi att informanterna upplever att de blir stämplade av omgivningen som passiva individer utan valmöjligheter. Detta verifierar Kulicks (2005) resonemang kring normerande föreställningar om att sexsäljande kvinnor måste uppfattas som offer. Då en kvinna, enligt den sexuella värdehierarkin, aldrig själv skulle sälja sin kropp måste omgivningen försöka hitta rationella förklaringsfaktorer till detta. Empower vill revidera denna uppfattning genom att inta en position där sex workers istället ses som handlande subjekt som själv valt sitt yrke, vilket vi finner att våra informanter också eftersträvar.

Då vi förklarade den svenska sexköpslagen kunde inte informanterna förstå resonemanget kring att det är förbjudet att köpa sex men inte att sälja. De hade svårigheter att begripa tankegångarna kring att man genom lagstiftningen vill skydda personer som säljer sexuella tjänster och såg istället lagen som diskriminerande då de menade att den hindrar sexsäljare från att utöva sitt yrke. Genom att informanterna hade svårigheter att förstå syftet med lagen ser vi återigen tecken på att de ej förlikar sig med offerrollen.

6.5.2. Är Empowers koncept västerländskt?

I tidigare diskussion konkluderade vi att en betydande del av Empowers grundtankar hade avstamp i feministiska värderingar. Detta finner vi intressant med tanke på att informanterna hade svårigheter att definiera hur deras feministiska åskådning tog sig uttryck. En respondent yttrade: ”I’m proud of my work and to fight for other womens rights” men kunde inte vidareutveckla detta resonemang på begäran. Då samtliga informanter hade svårigheter att förtydliga Empowers tankegångar kring feminism ställer vi oss frågande till varifrån värderingarna kommer. Angående den administrativa sektionen av Empower har vi funnit att denna till stor del utgörs av kvinnor med västklingande namn, likt vår kontaktperson i Chiang Mai. Detsamma gäller det skrivna materialet om Empower där manifestet, som tidigare nämnts, är producerat av den australienska feministen och författaren Joyce Stevens. Ett antagande är således att kvinnor med högre organisatoriska positioner i Empower inte är thailändska aktiva sex workers utan utgörs av västerländska liberalfeminister. Delar av informanternas uttalanden går att återfinna i det skriftliga materialet kring Empower, så som i broschyrer, från hemsidan och T-shirttryck. Uttrycken ”my body, my business” och ”strong, sexy smart empower women” har vi exempelvis läst i skriftligt material. Vår tolkning är således att dessa slagord har implementerats av organisationen hos kvinnorna. Då vi finner att Empowers uttalade värderingar går att härledas till liberalfeministiska ståndpunkter kan en tänkbar förklaring vara att detta koncept är framställt och utvecklat av västerländska liberalfeminister. Om så är fallet ställer vi oss frågande till om inte detta är en annan form av paternalism? Som tidigare nämnts kan paternalism ses som en motpol till empowerment, vilket i så fall skulle ta udden av Empowers mest fundamentala grundtankar. Som Adams (2002) betonar kan empowermentkonceptet ses som rotat i västerländska värderingar då självavancemang och individualism är viktiga beståndsdelar. Ifall västerlänningar har importerat empowerment till organisationen kan då inte detta ses som ännu ett exempel på hur

västerlänningar kommer och hjälper de utsatta kvinnorna och räddar sina ”systrar i syd”
(Mohanty, 1999)?

7. Sammanfattning

I denna studie har vi ämnat undersöka vilka grundtankar organisationen Empower vilar på och hur vi kan förstå dessa i den thailändska kontexten. Då könshandeln är utbredd i Thailand har vi funnit att Empower fyller en viktig funktion genom att försöka stärka kvinnliga sex workers ställning i det thailändska samhället. I organisationen finns en tydlig empowermentorientering då kvinnorna kollektivt kämpar för att legalisera sexarbetet och för att komma ur den stämplade offerrollen. I organisationens grundideologi genomsyras tankar kring att stärka kvinnornas egenmakt genom att synliggöra sex workers som grupp i samhället. Organisationen vill skydda kvinnorna från exploatering och undvika att de blir utnyttjade av kopplare.

Kan då Empowers ideologi påverka kvinnornas egenmakt och i så fall på vilket sätt? I resultatet har vi klarlagt hur kollektiv empowerment ger utslag på enskilda individer då kvinnorna inte längre skämdes över sitt yrkesval utan med stolthet benämnde sig själva som sex workers och bad girls. Genom Empowers utbildning tillhandhöll sig kvinnorna ökade kunskaper som i förlängningen gav de utökad makt. Då kvinnorna startat en egen bar där de arbetade kunde de själva kontrollera sina arbetsförhållanden och villkor.

Beträffande kvinnornas syn på sin yrkesroll har vi konkluderat att samtliga sex workers i vår studie hade en professionaliseringssträvan som syftade till att höja yrkesstatusen. Vår studie har samtidigt kartlagt svårigheterna med att se sexarbete som en profession då värdehierarkier och normativitet begränsar detta handlingsutrymme. Våra informanter påpekade att sex var en bisyssla i deras arbete då de noga poängterade att de arbetade i en bar. Det främsta incitamentet till varför kvinnorna i studien valt sexarbetet hade med ekonomiska faktorer att göra. Studien har indikerat att detta yrkesval sågs som acceptabelt av den närmaste omgivningen när det var inkomstgenererande för kvinnor utan utbildning.

Under vår vistelse i Thailand har vi blivit varse om sexturismens påtaglighet samt att det existerar en sexistisk uppfattning kring thailändska kvinnor. Denna objektifiering påverkar relationen mellan thailändska sex workers och västerländska män där våra informanter såg detta som en affärsmässig uppgörelse. I sitt yrke upprätthåller kvinnorna själva bilden av dem som behagande för männens sexuella begär. Vi konkluderar att mannens sexuella behov prioriteras, samtidigt som informanternas sexualitet stigmatiseras. Genom att sex workers utför sexuella tjänster mot betalning representerar de en fördömd, onaturlig och oacceptabel sexualitet, där de

faller utanför ramarna för det normativa. Vi har dock funnit att våra informanter eftersträvar att ta avstånd från att uppfattas som avvikande. En kvinna uttryckte att hon inte förstod varför omgivningen såg ner på dem då sex är något naturligt. Därigenom har vi även dragit slutsatsen kring att informanterna inte vill identifiera sig själva med offerrollen. Istället vill de se sig som en del av en feministisk rörelse som kämpar för sex workers rättigheter i det thailändska samhället. Vi menar således på att dessa sex workers ansluter sig till liberalfeministiska tankegångar då de ser sig som handelskraftiga, självständiga entreprenörer med förmågan att försörja sig själva. Dock har vi sett indikationer på att dessa feministiska värderingar, samt empowermentkonceptet skulle vara importerade av västerländska liberalfeminister, då dessa kvinnor återfanns på organisatoriska poster i Empower. Ifall dessa feminister kommit för att hjälpa utsatta sex workers kan detta ses som en form av paternalism, vilket i så fall skulle strida mot de mest fundamentala tankarna inom empowerment.

8. Slutdiskussion

Då prostitutionen i Thailand är utbredd och påtaglig anser vi att Empowers fyller en viktig funktion. Vi finner det intressant att Thailands sexindustri har kunnat expandera i så stor utsträckning trots att lagstiftningen hela tiden kriminaliserat prostitution. Vi tycker oss kunna urskilja en dubbelmoral hos den thailändska staten då sexindustrin inkasserar ekonomiska vinster samtidigt som de utvändigt vill tona ner bilden av Thailand som ett sexparadis. Ur ett globalt perspektiv menar vi att västvärlden är en bidragande aktör till denna sexindustri. Vi finner, likt tidigare forskning, att sexturismen kan ses som ett imperialistiskt fundament där västerländska män besitter makt i form av monetära medel. Utifrån studien har vi kunnat konstatera att det vuxit fram en exotiserad bild av thailändska kvinnor som vi menar kan ses utifrån två perspektiv. Antingen kan den uppfattas som en objektifiering där kvinnorna blir offer för mäns sexuella begär, eller så kan kvinnorna anses vara smarta entreprenörer som istället nyttjar exotiseringen för att erhålla männens sexuella åtrå, och i förlängningen deras pengar.

Forskning förankrad i väst har framhållit att psykologiska anledningar, som exempelvis att ha varit utsatt för sexuella övergrepp, ofta ses som förklaringsfaktorer till att kvinnor säljer sina kroppar. Vår studie har dock likt annan tidigare forskning ifrågasatt detta tankesätt och istället belyst pengarnas centrala roll i sexarbetet. Vi anser att våra informanter aktivt väljer att sälja sex för att kunna tjäna pengar. Något vi finner ironiskt är att även vi, likt kunderna, betalade för informanternas tid. Alltså kan vi cyniskt säga att vi bidrog till sexturismen. Som en informant påpekade ville alla kunder faktiskt inte ha sex utan endast prata lite.

Vi anser att Rubins sexuella värdehierarki väl exemplifierar hur normativiteten begränsar handlingsutrymmet för sexualiteten. Även om modellen utformades år 1984 finner vi att den kan appliceras idag, dock med vissa förskjutningar. Exempelvis tror vi att synen på tillfälliga och icke reproduktiva sexuella förbindelser har blivit mer acceptabel. Vi skulle vilja vidareutveckla Rubins modell utifrån ett poststrukturalistiskt synsätt där vi utgår från den heterosexuella matrisen. Modellen bör ses i ljuset av hur normativiteten låser fast män och kvinnor i statiska positioner där vi vill belysa att handlingsutrymmet är varierande beroende på könstillhörighet. Att en man exempelvis skulle betala för sexuell njutning ses inte som en revolutionerande företeelse medan denna handling ses som otänkbar för en kvinna. Vi menar således på att grundproblemet är osynliggörandet av den kvinnliga sexualiteten. Utifrån tidigare forskning finner vi tendenser på

hur den kvinnliga sexualiteten historiskt har patologiserats och demoniserats då promiskuitet hos kvinnor haft, och fortfarande har, stigmatiserande effekter. Vi efterlyser därför en nyanserad bild av hur kvinnlig sexualitet framställs för att den skall kunna synliggöras och avmoraliseras. Vi anser att Empower eftersträvar att normalisera den kvinnliga sexualiteten, vilket vi finner positivt.

Vi menar att Empower på många sätt kan ses som en stark kollektiv kraft då deras organisering av sex workers bidrar till en etablering av motmakt. Att kvinnorna är stolta över sitt yrkesval samt vill betona sina valmöjligheter ser vi som en normaliseringssträvan. Vi ställer oss dock frågande till ifall samtliga medlemmar ansluter sig till denna stolthet. I uttalanden som ”sex, I only have for five minutes” och ”some men don´t even want to have sex” förminsas den sexuella aspekten av deras arbete då vi fick känslan av att de ursäktade sig. Dessa ”five minutes” var återkommande, vilket medför att vi tycker oss kunna urskilja vissa sprickor i fasaden. Vissa sex workers var kanske inte så stolta över att sälja sina kroppar?

Då organisationens grundtankar inbegriper att medlemmarna är aktiva sex workers måste kvinnor som vill vara en del av Empower erbjuda sexuella tjänster. Alla Empowers handlingsstrategier blir således låsta mot denna roll. Engelskastierna är ett exempel på hur kunskaperna främst används för att vidga och behaga kundkretsen och inte för kvinnornas egen utveckling. Som en tidigare sex worker i Empower har yttrat:

They glorify prostitution and want women to be able to exploit men more. Perhaps in a safer environment - yet all the same, I don't feel they 'empower' women to have more choices in their lives" other than to be sex workers.

(Warshaw,2006, Chiang Mai news)

Denna kvinna kritiserar alltså Empower för att begränsa kvinnors möjligheter att bli något annat än sex workers. Ifall det finns kvinnor i Empower som önskar sluta sälja sex undrar vi vilka möjligheter dessa kvinnor har att skaffa sig egenmakt för att frigöra sig från organisationen om de så önskar?

Under vår studies gång har vi förkovrat våra kunskaper kring komplexiteten i de rådande prostitutionsdebatterna. Vi har kommit till insikt om att detta problemområde inrymmer en gråskala där problematiken inte enbart går att kategoriseras i två dualistiska ytterligheter. Under

vår vistelse i Thailand har vi erfarit att sex tog sig ett mer liberalt uttryck, vilket kontrasteras till den moraliserande syn, vi uppfattar, råder i Sverige. Därigenom har vi erhållit en föreställning kring att sexualitet är kontextbundet. När vi påbörjade denna studie hade samtliga en övertygelse om att vi aldrig skulle vara kapabla till att sälja sexuella tjänster, men har nu förstått att detta är en uppfattning utifrån *vår* kontext. Studien har möjliggjort att vi kommit att revidera dessa tankegångar och ser nu istället komplexiteten i frågan. Istället för att ta avstånd från att sälja sex vill vi fråga oss i *vilka situationer* vi skulle kunna tänka oss att göra detta. Hade vi vuxit upp i en fattig by i Thailand hade sexarbetet kanske varit ett rationellt val. Ifall vi ponerar att vi befunnit oss i en situation där vår finansiella överlevnad var beroende av en (västerländsk) man hade vi kanske valt att sälja sex till honom istället för att ingå ett giftermål med honom, vilket i så fall cyniskt uttryckt ändå hade inbegripit att tillhandahålla sexuella tjänster till hans favör.

9. Förslag till vidare forskning

Vår studie har väckt nya tankeställningar hos oss. Då forskningsfältet kring prostitution är ett mångdimensionellt och komplext ämne ryms många aspekter inom detta område. Hittills har forskningen främst varit kvinnocentrerad vilket medfört ett osynliggörande av andra aktörer. Vi finner därför att det hade varit intressant att belysa sexsäljande män och deras position. Finns det exempelvis en motsvarande organisation, likt Empower, för manliga sex workers?

Frågor har också väckts kring sexköparna under studiens gång. Ett förslag till vidare forskning kan vara att undersöka deras motiv och position i samhället. Kan detta också vara en utsatt grupp?

Beträffande Empower, föreslår vi att en studie som fördjupar frågorna kring hur sex worker ser på arbetet ur ett vidare perspektiv genomförs. Exempelvis hade det varit intressant att undersöka hur länge man kan arbeta som aktiv sex worker och hur kombinationen mellan familjeliv och sexarbete ser ut. Vill de exempelvis att deras barn skall anamma detta yrke?

Ett annat fenomen som vi noterade under vår vistelse i Thailand, som egentligen ligger utanför vårt forskningsområde, var thailändska unga män som rekryterats till thaiboxningskulturen. Då denna industri genererar stora pengar frågar vi oss ifall detta kan likställas med fattiga unga kvinnors inträde till sexindustrin? I bägge dessa fall rekryteras unga människor för att använda sina kroppar i kommersiella syften.

10. Referenslista

Adams, Robert (2003): *Social work and empowerment*. Basingstoke: Palgrave MacMillan

Ambjörnsson, Fanny (2003): *I en klass för sig. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront förlag

Ambjörnsson, Fanny (2006): *Vad är queer?* Stockholm: Natur och kultur

Aoyama, Kaoru (2009): *Thai migrant Sexworkers: From modernisation to globalization*. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Askheim, Ole Petter (2007): Empowerment - ett modeord? I: Askheim, Ole Petter/Starrin, Bengt (red)(2007): *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerup

Bell, Judith (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Billinger, Kajsa (2005): "Fokusgrupper- en datainsamlingsmetod", i Larsson, Sam/Lilja, John/Mannheimer, Katarina (red.) (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Boonchalaksi, Wathinee/Guest, Philip (1994) :*Prostitution in Thailand*. Salaya: The institute for population and social research, Mahidol University

Bradley- Egan S, Mindy/ Carrie M. Hobbs(2010): To Love, Honor. And Strip: An Investigation of Exotic Dancer Romantic Relationships. I: Hope Ditmore/ Melissa, Antonia Levy,/ Alys Willman (red.) (2010), *Sex work matters: exploring money, power, intimacy in the sex industry*. London: Zed.

Desai, Vandana (2002): Informal politics, grassroots NGOs and women's empowerment in the slums of Bombay. I Parpart L, Jane/Rai M Shirin/Staudt Kathleen (red)(2002): *Rethinking Empowerment gender and development in a global/local world*. London: Routledge

Doezema, Jo (1998): Forced to Choose: Between the Voluntary v. Forced Prostitution Dichotomy. I: Kempadoo, Kamala /Jo Doezema (red.) (1998), *Global sex workers: rights, resistance and redefinition*. New York: Routledge.

Elofson, Stig (2005): Kvantitativ metod – struktur och kreativitet. I Larsson, Sam/Lilja, John/Mannheimer, Katarina (red.) (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur

Eriksson, Catharina/ Maria Eriksson Baaz/ Håkan Thörn (1999): Den postkoloniala paradoxen, rasismen och "det mångkulturella samhället": en introduktion till postkolonial teori. I: Eriksson, Catharina/ Maria Eriksson Baaz /Håkan Thörn (1999)(red.), *Globaliseringens kulturer: Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.

Esaiasson Peter/Gilljam, Mikael/Oscarsson, Henrik/Wängnerud, Lena (2004) *Metodpraktikan-Konsten att studera samhället, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik

Fusco, Coco (1998), *Hustling for Dollars: Jineterismo in Cuba*. I: Kempadoo, Kamala/Jo Doezema (red.) (1998), *Global sex workers: rights, resistance and redefinition*. New York: Routledge.

Goffman, Erving (2004) *Jaget och maskerna: En studie I vardagslivets dramatik*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Halkier, Bente (2010): *Fokusgrupper*. Malmö: Liber

Hall, Stuart (1999): När inträffade "det postkoloniala"? Tänkande vid gränsen. I: Eriksson, Catharina/Maria Eriksson Baaz/Håkan Thörn (red.) (1999), *Globaliseringens kulturer: Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.

Jacobsen, Dag Ingvar, (2002), *Vad, hur och varför?- Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, Studentlitteratur, Lund

Jensen, Christian/Kuosmanen, Jari (2008): *Streta emot eller sträva tillsammans? Om samverkan, brukarmedverkan och komplexitet i Miltonprojektet i Västra Götalands län*. Mölndal: FoU i väst/GR

Kabeer, Naila (2001): Resources, agency, achievements: Reflections on the measurement of Women's Empowerment. I: *Discussing Women's Empowerment: Theory and practice*. Stockholm: Sida studies

Kempadoo, Kamala (1998): Introduction: Globalizing Sex Worker's Rights. I: Kempadoo, Kamala/Jo Doezema (red.) (1998), *Global sex workers: rights, resistance and redefinition*. New York: Routledge.

Kempadoo, Kamala (1998): The Migrant Tightrope: Experiences from the Caribbean. I: Kempadoo, Kamala/Jo Doezema (1998), *Global sex workers: rights, resistance and redefinition*. New York: Routledge.

Koken, A, Juline (2010): The Meaning of the "Whore": How Feminists Theories on Prostitution Shape Reserch on Female Sex Workers. I: Hope Ditmore/Melissa, Antonia Levy/Alys Willman (red.) (2010), *Sex work matters: exploring money, power, intimacy in the sex industry*. London: Zed.

Kulick, Don (1996): Queer theory: "Vad är det och vad är det bra för?" Ur *Lambda Nordica: tidskrift för homosexualitetsforskning*. Vol 2 (3-4), pp 5-22.

Kulick, Don (red) (2005): *Queersverige*. Stockholm: Natur och kultur

Kvale, Steinar (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

- Lantz, Annika (2007): *Intervjumetodik*. Lund: Studentlitteratur
- Larsson, Sam (2005): Kvalitativ metod. I: Larsson, Sam/Lilja, John/Mannheimer, Katarina (red.) (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur
- Larsson, Sam (2005): Teori, metod och empiri. I Larsson, Sam/Lilja, John/Mannheimer, Katarina (red.) (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur
- Lim, Adelyn (2008): *Transnational feminist practices in Hong Kong: mobilisation and collective action for sexworker's right*. The Asia Pacific Journal of Anthropology. Vol. 9, No. 4, December
- Mohanty, Chandra Talpade (1999), Med Västerländska ögon: Feministisk forskning och kolonial diskurs. I: Eriksson, Catharina/Maria Eriksson Baaz/Håkan Thörn (red.) (1999), *Globaliseringens kulturer: Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Osborne, Raquel (2007): *Sex Workers' Rights*. Encyclopedia of Activism and Social Justice. SAGE Publications
- Petro, Melissa (2010): Selling sex: Woman's Participation in the Sex Industry. I: Hope Ditmore/Melissa, Antonia Levy/Alys Willman (red.) (2010), *Sex work matters: exploring money, power, intimacy in the sex industry*. London: Zed.
- Payne, Malcom (2002): *Modern teoribildning i socialt arbete*, Stockholm: Natur och Kultur.
- Sernhede, Ove (2002): *Alienation is my nation: hiphop och unga mäns utanförskap i det nya Sverige*. Stockholm: Ordfront.
- Sirkkilä, Hannu (1995): Summary. I *Elättäjyittä vai erotiikkaa: Miten suomalaiset miehet legitimoivat parisuhteensa thaimaalaisen naisen kanssa?* Jyväskylä studies in education, psychology and social research
- Starrin, Bengt (2007): Empowerment som förhållningssätt - kan vi lära oss något av Pippi Långstrump? I: Askheim, Ole Petter/Starrin, Bengt (red) (2007): *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerup
- Stromquist, P Nelly (2002): Education as a means for empowering women. I: Parpart L Jane/Rai M Shirin/Staudt Kathleen (red) (2002) *Rethinking Empowerment gender and development in a global/local world*. London: Routledge
- Thomassen, Magdalene (2007): *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups Utbildning.
- Truong, Thanh-Dam (1990): *Sex, Money and Morality: Prostitution and tourism in Southeast Asia*. London: Zed Books.

Watenabe, Satoko (1998): From Thailand to Japan: Migrant Sex Workers as Autonomous Subjects. I: Kempadoo, Kamala/Jo Doezema (red.) (1998), *Global sex workers: rights, resistance and redefinition*. New York: Routledge.

Wibeck, Victoria (2000): *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Lund: Studentlitteratur

Wikström, Hanna (2009), *Etnicitet*. Malmö: Liber.

Willman, Alys /Antonia Levy (2010): Introduction: Beyond the Sex in Sex Work. I: Hope Ditmore/Melissa, Antonia Levy/Alys Willman (red.) (2010), *Sex work matters: exploring money, power, intimacy in the sex industry*. London: Zed.

Willman, Alys (2010). Let's Talk About Money. I: Hope Ditmore/Melissa, Antonia Levy/Alys Willman (red.) (2010), *Sex work matters: exploring money, power, intimacy in the sex industry*. London: Zed.

Weldon, Jo(2010): Show Me the Money: A Sex Worker Reflects on Research into the Sex Industry. I: Hope Ditmore/Melissa, Antonia Levy/Alys Willman (red.) (2010), *Sex work matters: exploring money, power, intimacy in the sex industry*. London: Zed.

10.1 Övriga referenser

Empower foundation (2010) *Foreign Languages*: Tillgänglig på internet: http://empowerfoundation.org/education_en.html# [hämtad: 2010-10-30]

Empower foundation (2006) *Thailand: invisible women... doing invisible work*: Tillgänglig på internet: http://empowerfoundation.org/education_en.html# [hämtad: [2010-11-14]

Globalis, FN förbundet (2010) *Thailand*: Tillgänglig på internet: <http://www.globalis.se/Laender/Thailand> [hämtad: 2010-10-17]

Internationell Labour organisation (1996) *Prevention and suppression of prostitution act*: Tillgänglig på internet: <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/WEBTEXT/46403/65063/E96THA01.htm> [hämtad: 2010-10-17]

Nationalencyklopedin (2010) *Sökord: egenmakt*: Tillgänglig på internet: <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/egenmakt> [hämtad: 2010-11-25]

Nationalencyklopedin (2010) *Sökord: hegemoni*: Tillgänglig på internet: <http://www.ne.se/hegemoni>, [hämtad 2010-12-25].

Nationalencyklopedin (2010) *sökord: Thailand* : Tillgänglig på internet: <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/lang/thailand> [hämtad: 2010-10-17]

UNHCR (2010) *Thailand: crime situation, including organized crime; efforts to address police corruption; state protection for witnesses of crime*: Tillgänglig på internet:
<http://www.unhcr.org/refworld/topic,4565c225b,4565c25f149,4b7cee8a1e,0.html> [hämtad: 2010-11-02]

Warshaw, Lisa Ashley (2006) *E-Citylife Chiang Mai* .Vol. 15 No 11 November 2006: Tillgänglig på internet: <http://www.chiangmainews.com/ecmn/viewfa.php?id=1637> [hämtad: 2010-11-19]

BILAGA 1: Intervjufrågor

- Hur uppstod Empower?
- Vad är syftet med organisationen?
- Har ni några uttalande målformuleringar?
- Varför har ni valt namnet Empower?
- Hur stor är organisationen?
- Hur kommer ni i kontakt med tjejerna? – Rekrytering?
- Hur ser kvinnornas livsförhållanden ut när ni kommer i kontakt med dem?
- Vill ni legalisera prostitution? Om ja i hela världen eller bara i Thailand? Vilka kämpar ni mot i kampen för att legalisera prostitution?
- Kan ni beskriva sex workers ställning i det Thailändska samhället?
- Berätta om utbildningen som ges via Empower. Vad är syftet med utbildningen?
- På er hemsida står det att ni bidrar stort till den Thailändska ekonomin. På vilket sätt?
- Det står även att många ser er som problem och att ni är lösningen på dessa problem. Vad menar ni med det?
- Varför har ni valt att benämna er som bad girls?
- Har ni feministiska tankar med Empower?
- Vill ni legalisera manlig prostitution?
- Anser ni att prostitution leder till jämställdhet mellan könen? På vilket sätt gör det/ gör det inte det?
- Varför tror ni att prostitution finns i Thailand?
- I Sverige förklarar man ofta prostitution med psykologiska orsaker, tex att man blivit utsatt för sexuella övergrepp. Hur resonerar man i Thailand? Strukturella orsaker som fattigdom och arbetslöshet?
- Varför valde ni att starta en egen bar?

BILAGA 2: Fokusgruppsteman

Feminism

- Vad betyder feminism?
- Hur är en stark, smart och sexig kvinna? Okej för en kvinna att vara detta?
- Vad är en Bad girl?
- Går det vara feminist och sälja sex? Motivera.
- Hur ser ni på feminister som hävdar att sex säljande kvinnor är förtryckta?

Kvinnlighet/könsroller

- Vilka möjligheter har män respektive kvinnor? Skiljer sig dessa åt?
- Upplever ni att män och kvinnor i Thailand är jämställda? Gäller samma villkor för kvinnor och män?
- Upplever ni det som vanligt att thailändska kvinnor gifter sig med utländska män? Vad är uppfattning kring detta?

Sexualitet

- Är det någon skillnad mellan kvinnor och mäns sexualitet? – Skillnader i sexlust?
- Känner ni personer som är gifta och som säljer sex?

Prostitution

- Är alla som säljer sex sex workers? Finns det andra kategorier?
- Vad tycker ni om sexlagen i Thailand?
- Motiv till att legalisera prostitution? Motiv till att kriminalisera?
- Vill ni att prostitution ska vara lagligt i hela världen?
- Är det okej för kvinnor att köpa sex?
- Känner ni till manliga sex workers? Har ni samma villkor som dem?
- I Sverige pågår en diskussion kring frivillig kontra tvingad prostitution. Är detta en diskussion som florerar här också? Vad tycker ni om denna diskussion?
-

Yrkesrollen:

- Är ni öppna med ert yrke? - reaktioner från omgivningen? – Negativa bilder?
- Fördelar respektive nackdelar med ert yrke?

- Hur ser ni på era kunder? Varför går man till sex workers? Andel turister som kunder?
Vad tror ni detta beror på? Hur tror ni att turister ser på thailändska kvinnor?
- Föredrar ni vissa kunder framför andra? Spelar åldern in?
- Vad tror ni hade förändrats ifall prostitution hade legaliserats?
- Ser ni erat yrke som ett serviceyrke?
- Några faror med arbetet? Våld- verbalt och fysiskt?

Empower

- På vilket sätt är organisationen Empower betydelsefull för sex workers? – Arbetsmetoder?
- Hur tror ni att andra sex workers utanför Empower ser på er som är medlemmar?
- Hur skulle ideal situationen för sex-workers vara?
- Finns det allmänna rekommendationer från Empower till arbetet eller får man utforma arbetet som man själv önskar?
- Om ni skulle bli utsatta för risker eller faror i erat yrke, upplever ni att Empower finns som ett skydd för er?

BILAGA 3: Because we're women av Joyce Stevens 1975, Empowers manifest

Because women's work is never done and is underpaid or unpaid or boring or repetitious
and we're the first to get the sack
and what we look like is more important than what we do
and if we get raped it's our fault
and if we get bashed we must have provoked it
and if we raise our voices we're nagging bitches
and if we enjoy sex we're nymphos
and if we don't we're frigid
and if we love women it's because we can't get a 'real' man
and if we ask our doctor too many questions we're neurotic and/or pushy
and if we expect community care for children we're selfish
and if we stand up for our rights we're aggressive and 'unfeminine'
and if we don't we're typical weak females
and if we want to get married we're out to trap a man
and if we don't we're unnatural
and because we still can't get an adequate safe contraceptive but men can walk on the moon
and if we can't cope or don't want a pregnancy we're made to feel guilty about abortion
and ..... for lots and lots of other reasons we are part of the women's liberation movement.